

Salla Huikuri

Pimeän verkon pimein puoli

Lapseen kohdistuvan seksuaalisen väkivallan oikeuttaminen pedofilien verkkoyhteisöissä

Poliisiammattikorkeakoulun katsauksia 26

Pimeän verkon pimein puoli

**Lapseen kohdistuvan seksuaalisen väkivallan
oikeuttaminen pedofiilien verkko yhteisöissä**

Salla Huikuri

Poliisiammattikorkeakoulu
Tampere, 2022

Salla Huikuri
Pimeän verkon pimein puoli. Lapsen kohdistuvan seksuaalisen väkivallan
oikeuttaminen pedofiilien verkkoyhteisöissä

Poliisiammattikorkeakoulun katsauksia 26
ISBN 978-951-815-411-5
ISSN 2341-6394

Grano Oy, 2022

Tiivistelmä

Tämä katsaus käsittelee verkkovälitteistä lapseen kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa. Se määrittelee aihepiiriin liittyvät keskeisimmät termit ja käsittelee erityyppisiä pimeässä verkossa toimivia lasten seksuaalisen hyväksikäytön tekijöitä. Lisäksi katsaus valaisee lapseen kohdistuvan seksuaalisen väkivallan psykologista puolta – pedofiilien perusteluja ja oikeutuksia rikoksilleen – sekä selvittää pedofiilien verkkoyhteisöjen taustalla olevaa toimintalogiikkaa.

Pedofiilien yhteisöt pimeässä verkossa edistävät aktiivisesti lapseen kohdistuvaa seksuaalista väkivaltaa. Tällaiset yhteisöt tarjoavat hedelmällisen maan jakaa ja vahvistaa seksuaalisia vääristymiä. Jaettu materiaali sisältää laitonta lapseen kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa kuvaavaa materiaalia ja mahdollistaa sen jakamisen ja vaihdon sekä sillä kaupankäynnin.

Pimeän verkon yhteisöissään pedofiilit jakavat neuvoja identiteetin suojaamisesta ja siitä, miten käytännössä edetä fyysiseen lapseen kohdistuvaan seksuaaliseen väkivaltaan.

Tämän tutkimuksen on rahoittanut End Violence osana ReDirection-hanketta, jota johtaa Suojellaan Lapsia, Protect Children ry.¹

¹ Ks. <https://suojellaanlapsia.fi/redirection-fi/>, <https://www.end-violence.org>

Abstract

This review deals with online child sexual offenders and their communities in darknet. It defines key terms dealing with online sexual offences against children and discusses different types of child sexual abuse offenders operating online. Moreover, it sheds light on the psychological side of offending – the justifications for sexual violence against children – and elaborates the underlying logics underpinning the respective trains of thought in the online communities of pedophiles.

Online communities of pedophiles in darknet are active in facilitating sexual violence against children. They provide a criminogenic space to share and reinforce sexual distortions. Their sites accommodate illegal Child Sexual Abuse Material and enable its trading, sharing, and exchange. They offer practical advice on how to protect one's online identity and how to physically proceed into sexual violence against children.

This research has been funded by End Violence as part of the ReDirection project led by Suojellaan Lapsia, Protect Children ry.²

² See <https://protectchildren.fi/redirection/>, <https://www.end-violence.org>

Sisällysluettelo

Tiivistelmä.....	4
Abstract	5
1. Johdanto	7
2. Lapsen kohdistuva verkkovälitteinen seksuaaliväkivalta	10
3. Lapsen hyväksikäyttäjät verkossa.....	14
3.1. Pedofiliaa määrittelemässä.....	14
3.2. Siirtyvätkö verkkorikolliset fyysiseen seksuaaliväkivaltaan?.....	15
3.3. Verkkopedofiilit ja CSAM:n käyttäjät.....	18
4. Lapsen kohdistuvan seksuaaliväkivallan oikeutuksia	21
4.1. Kognitiivisten vääristymien käsite	21
4.2. Pedofilian oikeuttaminen implisiittisillä teorioilla	23
4.3. Neutralisoinnin käsite ja selityksiä lapseen kohdistuvalle seksuaaliväkivallalle	25
5. Pedofiilien yhteisöt pimeässä verkossa	29
5.1. Yhteisöjen toimintalogiikka	29
5.2. Poikkeavien yksilöiden alakulttuuri	31
5.3. Pimeän verkon yhteisöiden rikollisuutta ruokkiva luonne	32
6. Päätelmät.....	35
Lähteet.....	37

1. Johdanto

Tässä katsauksessa tarkastellaan pedofiilien yhteisöjä pimeässä verkossa ja selvitetään, miten tällaiset yhteisöt mahdollistavat lapsiin kohdistuvan seksuaalisen väkivallan. Se tarjoaa tietoa lainvalvontaviranomaisille, kansalaisyhteiskunnan toimijoille, tutkijoille ja medialle lapseen kohdistuvaa seksuaalista verkkoväkivaltaa koskevista viimeaikaisista tutkimustuloksista.

Arviolta joka viides tyttö ja joka 13. poika on joutunut seksuaalisen hyväksikäytön kohteeksi ennen 18 vuoden ikää (Stoltenborgh et al., 2011). Seksuaalinen väkivalta traumatisoi lapsia ja vaikuttaa vakavasti heidän fyysiseen ja psyykkiseen terveyteensä, aiheuttaen muun muassa masennusta ja ahdistuneisuutta, päihteiden väärinkäyttöä, rikollista käyttäytymistä ja heikompaa koulumenestystä. Seksuaalisen väkivallan sosioekonomiset seuraukset voivat ulottua aikuisuuteen asti ja johtaa vakaviin ongelmiin ihmisuhteissa ja työelämässä (End Violence Against Children & UNICEF, 2021).

Globaalilla tasolla YK:n Lapsen oikeuksien yleissopimus kriminalisoi lapseen kohdistuvan seksuaaliväkivallan vuonna 1989. Sopimuksen on ratifioineet kaikki muut YK:n jäsenmaat paitsi Yhdysvallat. Sopimuksen Valinnaisen pöytäkirjan lasten myynnistä, lapsiprostituutiosta ja lapsipornografiasta on ratifioinut 177 YK:n jäsenmaata. (United Nations Treaty Series, 2022.)

Myös kaikkien YK:n jäsenvaltioiden vuonna 2015 ratifioima Kestävän kehityksen tavoitteet -asiakirja korostaa maailmanlaajuisia sitoutumista lapseen kohdistuvan seksuaalisen väkivallan torjuntaan. Päämääränä on lopettaa kaikki lapseen kohdistuva seksuaalinen väkivalta vuoteen 2030 mennessä. (United Nations, 2022.) Sopimuksesta huolimatta vain 60 maassa laki kieltää kaikki lapseen kohdistuvan seksuaalisen väkivallan muodot (End Violence Against Children, 2019). Useimmissa maissa lapseen kohdistuva seksuaalinen väkivalta on ainakin jossain määrin kielletty, mutta suojaikärajoissa on huomattavaa vaihtelua eri maiden välillä. Lisäksi on monia alueita, joissa esimerkiksi lapsiavioliittoja, sukupuolielinten silpomista ja/tai poikien seksuaalista hyväksikäyttöä ei ole kriminalisoitu (End Violence Against Children & UNICEF, 2020).

Lapseen kohdistuvaan seksuaaliseen väkivaltaan liittyvä sanasto on yhtä moninaista kuin siihen liittyvät rikoksetkin. Tässä katsauksessa lapseen kohdistuvaa seksuaalista väkivaltaa käytetään kattoterminä lapsen seksuaaliselle hyväksikäytölle (child sexual abuse, CSA) ja riistolle (child sexual exploitation, CSE). Englanninkielisessä termistössä seksuaalista hyväksikäyttöä, CSA, käytetään usein kuvaamaan lapseen kohdistuvaa seksuaalista väkivaltaa, jota tekijä toteuttaa omaksi hyväkseen, kun taas seksuaalinen riisto, CSE, viittaa säännölliseen ja toistuvaan julmaan tai väkivaltaiseen seksuaaliseen väärinkäyttöön ja/tai rikokseen, joka kattaa sekä fyysisen että henkisen väkivallan.

Lapseen kohdistuvalle seksuaaliselle väkivallalle ei ole olemassa yhtä tyhjentävää määritelmää, mutta kuten ECPAT huomauttaa, kansainväliset sopimukset tarjoavat lähtökohtia jäsentelylle. Fyysiseen seksuaaliseen väkivaltaan kuuluvat muun muassa raiskaus, prostituutio, pakotettu raskaus, seksi-orjuus, seksuaalinen häirintä, naisten sukupuolielinten silpominen ja pakko-sterilisaatio, kun taas henkiseen seksuaaliseen väkivaltaan kuuluvat huono kohtelu, henkinen pahoinpitely sekä hyväksikäyttö, herjaus sekä haukkuminen ja emotionaalinen pahoinpitely sekä laiminlyönti (ECPAT International, 2016, 14).

COVID-19-pandemian aikana INTERPOL ja Europol raportoivat lapseen kohdistuvaan seksuaaliseen väkivaltaan liittyvän verkkotoiminnan kasvusta. Toiminnan lisääntymistä ei voi selittää pelkästään sillä, että rikoksentekijät viettivät enemmän aikaa verkossa tai että heidän mahdollisuutensa matkustaa maihin, joissa lapsiin kohdistuvaa fyysistä seksuaaliväkivaltaa on helpompi ja turvallisempi järjestää, rajoittuivat merkittävästi. Kasvu johtui myös siitä, että potentiaalisten uhrien lähipiirin – vanhemmat, opettajat, terveydenhuollon henkilökunta sekä sosiaalityöntekijät – keinot valvoa tehokkaasti lasten lisääntyntä lukuisten verkkoalustojen käyttöä pandemian aikana rajoittuivat (ECPAT International, 2020; Europol, 2020a, 2020b; INTERPOL, 2020).

Tämä katsaus alkaa lapseen kohdistuvaa seksuaalista väkivaltaa koskevan verkkorikollisuuden terminologian kuvaamisella. Koska alan rikollisuus ja aihealueeseen liittyvät kansalliset lainsäädännöt ovat vähintäänkin vaihtelevia, tässä osiossa pysytellään yleisellä tasolla (luku 2).

Luku kolme käsittelee verkkorikollisia. Se alkaa pedofilian määritelmällä ja jatkuu pohdinnalla siitä, onko ”verkossa” ja ”fyysisessä” maailmassa toimivien pedofiilien välillä eroja. Luku kuvaa verkkorikollisten erityispiirteitä: tekijöihin ja tekoihin sovellettuja akateemisia typologioita, tekijöiden psykologisia profiileja ja motiiveja lapseen kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa kuvaavan materiaalin (Child Sexual Abuse Material, CSAM) käyttöön.

Luku neljä jäsentää verkkopedofiilien selityksiä rikolliselle käytökselleen. Esille tulevat kognitiivisten vääristymien, implisiittisten teorioiden ja neutralisoinnin käsitteet, jotka on kehitetty poikkeavan seksuaalisen käyttäytymisen ymmärtämiseksi. Nämä käsitteet valottavat erilaisia tapoja perustella ja normalisoida lapsiin kohdistuvia seksuaalirikoksia, jotka ovat yleisiä ja joita käytetään tavanomaisesti pimeään verkon yhteisöissä. Pimeään verkon yhteisöjen jäsenet siis aktiivisesti jalostavat, kehittävät ja vaalivat vääristyneitä perustelujaan seksuaaliväkivallalle ja vaikuttavat siten kollektiivisesti käyttökseen tai vähintäänkin altistavat aktiivisesti itseään sille.

Katsauksen toiseksi viimeinen luku viisi keskittyy pimeään verkon pedofiilien yhteisöjen toimintalogiikkaan. Siinä käsitellään yhteisöjen erityyppisiä jäseniä ja heidän roolejaan, jonka lisäksi pyritään alakulttuurin käsitteen avulla ymmärtämään, millaista (emotionaalista) tukea nämä yhteisöt tarjoavat yksittäisille rikosentekijöille. Lopuksi tarkastellaan erilaisia malleja siitä, miten tällaiset yhteisöt edesauttavat rikollista käyttäytymistä. Johtopäätökset vetävät lyhyesti yhteen tämän katsauksen keskeiset päätelmät (luku 6).¹

¹ Haluan kiittää Vesa Huotaria kollegiaalisuudesta sekä erinomaisista muutosehdotuksista tähän käsikirjoitukseen.

2. Lapsen kohdistuva verkkovälitteinen seksuaaliväkivalta

Lapsen kohdistuva verkkovälitteinen seksuaaliväkivalta sisältää kaikki seksuaalisesti väkivaltaiset teot, jotka kohdistuvat lapseen ja joilla on josain vaiheessa yhteys verkkoympäristöön (ECPAT International, 2016: 27). Näitä ovat i) grooming, ii) lapsen manipulointi tai uhkailu seksuaalisten tekojen suorittamiseksi web-kameran edessä, ja iii) lapsen kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa kuvaavan aineiston tuottaminen, jakelu, levittäminen, maa-hantuonti, vienti, tarjoaminen, myyminen, hallussapito tai tietoinen katselu (ECPAT International, 2016: 28; Europol, 2020b). Edellä mainitut rikokset liittyvät usein toisiinsa.

Grooming on seksuaaliseen väkivaltaan tähtäävä prosessi, jossa aikuinen pyrkii luomaan luottamukselliseen suhteen lapseen käyttämällä verkkoteknologioita, kuten sosiaalista mediaa, esimerkiksi Facebookia, TikTokia tai Youtubea, erilaisia viestisovelluksia, kuten WhatsAppia tai Signalia, sekä pelikonsoleita, kuten Play Stationia tai Nintendoa (Gupta et al., 2012). Groomaajat saavat usein seksuaalista tyydytystä jo siitä, että heillä on verkko-yhteys alaikäisten kanssa. Siksi grooming on lasten seksuaalisen hyväksikäytön muoto riippumatta siitä, minkälaisia seuraamuksia sillä on (Lorenzo-Dus & Izura, 2017, p. 68).

Groomaajilla on monenlaisia pyrkimyksiä. Jotkut haluavat tavata lapsen ja kohdistaa häneen fyysisistä seksuaaliväkivaltaa, kun taas toiset manipuloivat lasta luomaan ja luovuttamaan seksuaalisoituja kuvia tai videoita itsestään. Vaikka seksuaalisoitujen kuvien ottaminen itsestä vapaaehtoisesti ei ole laitonta, niiden väärinkäyttö ja levittäminen on.

Osana grooming-prosessia lasta saatetaan myös altistaa haitalliselle sisällölle, kuten pornografialle ja väkivallalle, jotta lapsi tottuisi tulevaan seksuaaliseen väkivaltaan. Kiristäminen esimerkiksi lapsen ottamalla kuvilla ja psykologinen väkivalta ovat osa groomerin strategiaa, kun hyväksikäyttäjä painostaa lasta vaikenemaan seksuaalisesta hyväksikäytöstä. Seksuaalisia kuvia käsitellessä on syytä myös mainita, että koululaisten keskuudessa omien kuvien levittäminen ystäville matkapuhelimien kautta on osa sextingiä, johon usein

liittyy ei-toivottujen häiritsevien viestien vastaanottaminen, kuvien leviäminen ja ikätovereiden välinen kiusaamiseen (ECPAT International, 2016).

Lapseen kohdistuvan seksuaalisen väkivallan kaupallinen livestriimaus (reaaliaikainen lähetys verkkoympäristössä) eroaa muista aihepiirin verkkovälitteisistä rikoksista kahdella tavalla. Ensinnäkin se on taloudellisesti motivoitua ja toiseksi siihen liittyy fyysisiä ja virtuaalisia elementtejä (Cubitt et al., 2021).

Livestriimauksen tuottajat ovat usein lapsen perheenjäseniä ja he kohdistavat lapseen fyysistä seksuaaliväkivaltaa saadakseen siitä suoraa taloudellista hyötyä. Lapsiuhri ja hänen hyväksikäyttäjensä asuvat useimmiten köyhissä kehitysmaissa, kuten Filippiineillä, mutta ongelmaa esiintyy myös Euroopassa (Europol, 2020b).

‘Asiakkaat’ tilaavat laittoman striimauksen esimerkiksi Skypen välityksellä ja saattavat maksaa sen luottokortilla. Lähetyksen aikana he voivat mahdollisuuksien mukaan pyytää, että livestriimauksen tuottajaa tekee lapsiuhrielle tietynlaista seksuaalista väkivaltaa (ECPAT International, 2020; Europol, 2020b).

Asiakkaat pääsevät usein käsiksi uhreihin etsimällä naisia, joilla on sopivan ikäisiä lapsia, online-treffipalveluista tai muodostamalla heihin intiimejä suhteita matkoillaan Kaakkoisaasian maissa. Tutustuttuaan naiseen ja mahdollisesti myös lapseen, tekijä alkavaa pyytämään livestriimausta maksua vastaan (Napier et al., 2021). Pedofiilit myös groomaavat lapsia livestriimaamaan itseään erilaisilla verkkoalustoilla. Tämän tyyppisellä livestriimauksella kuitenkin harvemmin tavoitellaan suoraa taloudellista hyötyä.

Livestriimaus on erityisen haastava rikoksen laji poliisille. Kun suora lähetys päättyy, materiaali katoaa, ellei asiakas ole kaapannut sitä omaan käyttöönsä tai capping-tarkoituksessa, eli editoidakseen, levittääkseen ja/tai kaupatakseen sitä myöhemmin (International Centre for Missing & Exploited Children, 2018).

Filippiinien ja Australian välinen poliisiyhteistyö osoittaa kuitenkin, että tällaisten rikollisten kiinnisaaminen ei ole mahdotonta. Vuonna 2018 Filippiinit toimitti Australialle luettelon 118 pidätetystä filippiiniläisestä ja Australia onnistui yhdistämään 299 Australiassa asuvan epäillyn henkilön liiketoimet kyseisiin

rikoksentekijöihin. Osa heistä oli jo pidätetty tai heitä tutkittiin lapseen kohdistuvaan seksuaaliväkivaltaan liittyvistä rikoksista. Lopulta 256 henkilön todettiin lähettäneen maksuja Filippiineillä toimiville rikollisen materiaalin tuottajille (Brown et al., 2020; Cubitt et al., 2021).

Lapseen kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa kuvaavan aineiston – englanniksi: child sexual abuse material (CSAM), child sexual exploitation material (CSEM), child abuse material (CAM) tai child pornography (CP) – hallusapito on maailmanlaajuisesti laajimmin kriminalisoitu aihealuetta koskeva verkkorikos, sillä se on tehty rangaistavaksi yli 140 maassa. Muiden rikosten kriminalisointi vaihtelee merkittävästi maittain ja siksi verkossa tapahtuvien rikosten valvonta on erityisen haastavaa (International Centre for Missing & Exploited Children, 2018).

Koska lapseen kohdistuva verkossa tapahtuva seksuaaliväkivalta on usein luonteeltaan maailmanlaajuisia internetin globaalin luonteen vuoksi, kansainvälinen yhteistyö on hedelmällinen tapa edetä sen torjunnassa. Sen lisäksi, että valtioita vaaditaan kansainvälisissä ja alueellisissa yleissopimuksissa puuttumaan näihin rikoksiin,² lukuisat valtiolliset verkostot ja toimijat sekä kansalaisjärjestöt työskentelevät ilmiön parissa.

Laajimmillaan CSAM voidaan määritellä lapsen esittämiseksi millä tahansa tavalla, jonka tarkoituksena on kiihottaa tai tyydyttää käyttäjäänsä seksuaalisesti (ECPAT International, 2016). Tällainen materiaali kuvaa yleensä alle 18-vuotiaaseen lapseen kohdistuvaa seksuaalista väkivaltaa ja sisältää valokuvia, videoita ja elokuvia, mutta myös livestriimausta ja äänitallenteita.

² Kansainvälisiin sopimuksiin sisältyy esimerkiksi Optional Protocol to the United Nations Convention on the Rights of the Child on the Sale of Children, Child Prostitution and Child Pornography, The International Labour Organization Convention Concerning the Prohibition and Immediate Action for the Elimination of the Worst Forms of Child Labour. Alueellisia sopimuksia ovat esimerkiksi The Council of Europe's Convention on Cybercrime and Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse, European Union's Directive on combating the sexual abuse and sexual exploitation of children and child pornography, The African Charter on the Rights and Welfare of the Child, and Arab Convention on Combating Information Technology Offences (ks. International Centre for Missing & Exploited Children, 2018, 20–21).

Materiaalin ei kuitenkaan tarvitse olla tarkoitettu lasten seksualisoimiseen – se voi olla tavallisia Facebookissa jaettuja perhelomakuvia, jotka päätyvät laittomaan levitykseen CSAM-yhteisöissä (ECPAT International, 2016). Oikeiden lasten, veistosten ja lelujen seksualisoinnin lisäksi tarinat, piirroksiset ja sarjakuvat, kuten manga ja anime, lasketaan monissa maissa laittomaksi materiaaliksi. Piirroksia voidaan pitää pseudomateriaalina, johon kuuluvat ennen kaikkea tietokoneella tuotetut realistiset lapsikuvat. Kyseinen materiaali on kielletty Budapestin tietoverkkorikollisuutta koskevassa yleissopimuksessa.

Europol on hiljattain raportoinut merkkejä CSAM:n kaupallistumisesta sekä internetissä että pimeässä verkossa. Tämä on uusi käänne, sillä materiaali on perinteisesti ollut saatavilla ilmaiseksi (Europol, 2020b).

Vaikka verkkorikollisuus kehittyy jatkuvasti, pimeän verkon pedofiilien yhteisöt ovat olleet samankaltaisia jo vuosikymmeniä. Boystown-nimisen suuren yhteisön tuhoaminen on esimerkki onnistuneesta pimeän verkon rikollisuuden vastaisesta poliisitoiminnasta. Tässäkin tapauksessa laittoman yhteisön takana olleiden neljän aktiivisen rikosentekijän pidättäminen vaati kansainvälistä poliisiyhteistyötä. Tutkinnan aloitti Saksa, sitä koordinoi Europol ja se toteutettiin yhteistyössä Alankomaiden, Ruotsin, Australian, Yhdysvaltojen ja Kanadan kanssa (Bundeskriminalamt, 2021; Europol, 2021). Tämä tapaus osoittaa, että pimeän verkon aiheuttamista merkittävistä teknisistä esteistä huolimatta on mahdollista suorittaa menestyksekkäitä tutkimuksia näitä yhteisöjä vastaan.

3. Lapsen hyväksikäyttäjät verkossa

3.1. Pedofiliaa määrittelemässä

Pakonomainen CSAM:n kerääminen ja järjesteleminen liitetään usein verkko-pedofiileihin, jotka ovat tämän luvun keskiössä (Jenkins, 2001, 102; Soldino et al., 2020). Keräily oli kuitenkin pedofiileille ominainen piirre jo kauan ennen kyberaikakautta.

Hartmann, Burgess ja Lanning tunnistivat jo 1980-luvulla neljä erilaista CSAM-keräilijätyyppiä. (Hartman et al., 1984; Lanning, 1984). *Kaappikeräilijät* pitivät toimintansa salassa ja olivat yhteydessä lapsiin tai muihin keräilijöihin. *Pedofiiliset keräilijät* hankkivat materiaalinsa kohdistamalla fyysisistä väkivaltaa lapsiin ja kielsivät samalla järjestelmällisesti vahingoittavansa lapsia millään tavalla. *Kotikeräilijät* edustivat 1980-luvulla suurinta pedofiilien yksikköä. Tämän tyyppin rikollisten seksuaaliväkivalta tapahtui ryhmissä ja sillä oli vahva sosiaalinen ulottuvuus – aivan kuten nykyisin pimeään verkon yhteisöissä. CSAM oli keino kommunikoida vertaisten kanssa jakamalla kokoelmia ja kokemuksia. Kotikeräilijät hoitivat usein lapsiryhmiä yhdessä ja siten myös tuottivat CSAM:a kollektiivisesti. Kotikeräilijöihin liittyivät *kaupalliset keräilijät*, jotka hyötyivät taloudellisesti omasta lapsiryhmästään tehdyistä ja kaupalliseen jakeluun tarkoitetuista kokoelmista (Hartman et al., 1984). Tämä luku käsittelee erityyppisiä niin virtuaalisessa kuin myös fyysisessä ympäristöissä toimivia seksuaalirikollisia.

Pedofilia on lääketieteellinen diagnoosi. Se määritellään pysyväisluonteiseksi ja voimakkaaksi seksuaaliseksi kiinnostukseksi lapsiin. Pedofilia voidaan diagnosoida vain, jos henkilö on toiminut sen mukaisesti tai kärsinyt siitä selvästi vähintään kuuden kuukauden ajan (American Psychiatric Association, 2013; Doshi et al., 2018; World Health Organization, 2018).

Pedofilia ilmenee usein jo murrosiässä. Sen alaryhmiä ovat nepiofilia (kiinnostus vauvoja ja pikkulapsia kohtaan), hebofilia (kiinnostus murrosikäisiin lapsiin) ja efebofilia (kiinnostus jälkipuberteettisiin lapsiin). Kiinnostuneisuus voi johtaa seksuaaliseen haluun ja fyysiseen hyväksikäyttöön, mutta jäädä myös yksinomaan erilaisiksi fantasioiksi. (American Psychiatric Association,

2013; World Health Organization, 2018). Pedofilian yleisyydestä ei ole tarkkaa tietoa, mutta laajojen koontitutkimusten perusteella arvioksi on esitetty noin kolmea prosenttia väestöstä (Santtila et al., 2015; Seto, 2018).

Psykiatrisissa ja neuropsykologisissa tutkimuksissa on selvitetty pedofilian fyysisiä syitä. Olettamuksena on ollut, että neurokemialliset, genetiikka ja hormonaaliset sekä aivojen muutokset voisivat mahdollisesti aiheuttaa pedofiliaa (Camperio Ciani et al., 2019). On myös esitetty, että pedofilian riski voisi olla suurentunut johtuen ennen 13 vuoden ikää saadusta päävammasta (Blanchard et al., 2003), synnytyksestä edeltävistä neurologisista kehityshäiriöistä (Cantor et al., 2004; Dyshniku et al., 2015; Fazio et al., 2014; Seto, 2018,) tai aivojen valkean massan puutoksesta (Cantor et al., 2008) vuoksi. Tällaiset neurologiset poikkeavuudet eivät kuitenkaan ennusta ainoastaan – tai ollenkaan pedofiliaa –, vaan mahdollisesti myös laajempaa, harvinaista ja pysyvää epäsosiaalista ja rikollista käyttäytymistä varhaislapsuudesta aikuisuuteen (Moffitt, 2018).

Viimeaikaiset neurologiset tutkimukset viittaavat siihen, että pedofilia voidaan jakaa toisaalta kehityshäiriöstä ja toisaalta neurologisista muutoksista johtuviin tyypeihin. Kehityshäiriöistä juontava pedofilia vastaa psykiatrista diagnoosia ja on sellaisenaan pysyvä häiriö. Neurologisista muutoksista johtuva pedofilia on tila, joka kehittyy myöhemmin elämässä esimerkiksi aivokasvaimen tai dementian seurauksena. Tällaisten henkilöiden rikokset ovat impulsiivisia: he eivät etsi aktiivisesti uhreja tai peittele tekojaan. Kehityshäiriöistä juontavan pedofilian omaavaa henkilöä ei voida hoitaa ilman hänen suostumustaan, mutta kehityshäiriöistä pedofiliaa voidaan hoitaa hoitamalla taustalla olevaa sairautta (Blagden et al., 2018; Camperio Ciani et al., 2019).

3.2. Siirtyvätkö verkkorikolliset fyysiseen seksuaaliväkivaltaan?

Rutiinotoimintojen teorian mukaan lapsen kohdistuvan seksuaalisen väkivallan siirtyminen verkkoympäristöstä fyysiseen väkivaltaan edellyttää motivoituneiden rikoksentehtävien lisäksi myös sopivia uhreja, pääsyä käsiksi uhriin sekä valvomatonta ympäristöä, joka mahdollistaa yhteydenoton uhriin (Babchishin et al., 2015; Fortin et al., 2018). Fortin et al. ovat luoneet oppimiseen perustuvan ja esteistä koostuvan syy-seuraus -mallin, joka selvittää polkua CSAM:n verkkokäytöstä lapsen kohdistuvaan fyysiseen väkivaltaan.

Tutustuttuaan verkkomaailman mahdollisuuksiin ja CSAM:n, rikoksentekijän on luotava sosiaalisia suhteita päästäkseen käsiksi poikkeavampaan kuvamateriaaliin. Tämä onnistuu tutustumalla muihin käyttäjiin sekä omaksumalla yhteisöjen käyttäytymissäännöt, kuten tietynlainen kommunikaatiotyyli, erilaisten avainsanojen ja lyhenteiden käyttö sekä käyttäjien välinen arvojärjestys. Motivoitunut henkilö sitoutuu helposti yhä vahvemmin samanhenkiseen virtuaaliyhteisöön ja hänen läsnäolonsa reaali maailmassa vähenee. Joidenkin kohdalla virtuaalinen tila ja CSAM eivät kuitenkaan riitä ja tekijä yrittää hakeutua reaali maailman kontaktiin lasten kanssa. (Fortin et al., 2018.)

Toive fyysisestä seksuaaliväkivallasta siirtyy verkosta reaali maailmaan todennäköisimmin silloin, kun henkilölle tarjoutuu mahdollisuus päästä käsiksi lapseen, eli kun motivoituneella rikoksentekijällä on helposti saatavilla oleva uhri valvomattomassa ympäristössä. Näin ollen rutiinitoimintojen teoria astuu kuvaan silloin, kun tilaisuudelle avautuu mahdollisuus tehdä henkilöstä varas (Babchishin et al., 2015; Fortin et al., 2018).

Verkkoympäristön kautta lapseen voi kohdistaa seksuaaliväkivaltaa monella tavalla ja se myös eri tavoin mahdollistaa fyysisen väkivallan. Näin ollen voi hyvin kyseenalaistaa tekijöiden luokittelun henkilöiksi, jotka kohdistavat lapseen fyysistä seksuaaliväkivaltaa, ja henkilöiksi, jotka toimivat verkkoympäristössä. On toki tekijöitä, jotka käyttävät verkkoa pelkästään groomatakseen lapsia tarkoituksenaan kohdistaa heihin myöhemmin fyysistä seksuaalista väkivaltaa sekä tekijöitä, jotka rajoittavat rikollisen toimintaansa täysin verkkoympäristöön katselemalla, jakamalla ja vaihtamalla CSAM:a (Buschman et al., 2010; Lanning, 2010, p. 127). CSAM:n käytön on kuitenkin usein nähty johtavan fyysiseen seksuaaliseen väkivaltaan. McCarthy (2010) havaitsi vuonna 2010, että yli 80 prosentissa tapauksista fyysistä seksuaalista väkivaltaa oli edeltänyt CSAM:n käyttö.

Pimeässä verkossa CSAM:a etsiville henkilöille tehdyn ReDirection-kyselytutkimuksen mukaan, jonka Suojellaan lapsia ry julkaisi vuonna 2021,44 prosenttia vastaajista oli ajatellut hakea yhteyttä lapsiin katsottuaan CSAM:ia ja 37 prosenttia oli tehnyt niin (Insoll et al., 2021; 2022). Aikaisemmat tutkimustulokset ovat tämän havainnon kanssa yhdenmukaisia (ks. Eke et al., 2011; Long et al., 2012; Owens et al., 2016).

Wilson ja Jones ehdottavat, että internet on eräänlainen pseudotodellisuuden tila, jossa fantasiat kohtaavat lapsiin kohdistuvan seksuaalisen väkivallan todellisuuden CSAM:n tuottamisen kautta (Wilson & Jones, 2008). Tämä tila ja sen tarjoama CSAM vahvistaa pedofiilien fantasioita ja siten yllyttää heitä tuottamaan fantasioitaan vastaavaa materiaalia tai fyysisessä elämässä tapahtuvia seksuaaliväkivallan kokemuksia (Bartels et al., 2019; Wilson & Jones, 2008). Näin fantasiat edesauttavat lapsen kohdistuvan seksuaaliväkivallan suunnittelua ja toimivat seksuaalisten tuntemusten ärsykkeinä, jotka edeltävät lapsen kohdistuvaa seksuaalista väkivaltaa (Sheldon, 2011; Sheldon & Howitt, 2007). Fantasiat voivat myös heikentää itsehillintää ja siten madaltaa kynnystä fyysisen seksuaaliväkivallan käytölle (Babchishin et al., 2018).

Vaikka pedofiilien erottelu kontaktitekijöiksi ja verkkorikollisiksi onkin kiistanalainen, on eittämättä olemassa tekijöiden ryhmä, joka rajoittaa rikollisen käyttäytymisensä virtuaaliseen ympäristöön (Henshaw et al., 2017; McManus et al., 2016). Täten pedofiilit olisi mahdollista jakaa kontakti- ja fantasialähtöisiksi toimijoiksi, jolloin seksuaalisen kliimaksin saavuttamisen keino toimii erittelevänä tekijänä: Fantasiapedofiilit saavuttavat tyydytyksensä verkkofantasiaympäristössä ja kontaktipedofiilit lapsen kohdistuvan seksuaalisen väkivallan kautta (Broome et al., 2018).

Kontaktipedofiileille verkkoympäristö ja CSAM:n ovat fyysisen maailman korvike, seksuaaliväkivallan tuotos tai tulevan rikollisen toiminnan mahdollistava tekijä (Merdian et al., 2018, 232; Merdian, Curtis, et al., 2013). Fantasiapedofiilit eivät sen sijaan todennäköisimmin syyllisty kontaktirikoksiin – he saavuttavat seksuaalisen tyydytyksen fantasioimalla ja keräämällä CSAM:a (Babchishin et al., 2018; Beech et al., 2008; Merdian et al., 2018).

Babchishin et al. (2015; 2018) ovat tutkineet verkko- ja kontaktitekijöiden sosiaalisten piirteiden välisiä eroja. Heidän mukaansa kontaktitekijöillä on useammin rikoshistoriaa, päihdeongelmia ja pedofiiliadiagnoosi. Lisäksi heillä on suuria CSAM-kokoelmia ja huomattavasti enemmän verkkokontakteja lapsiin kuin itse verkkorikollisilla (Babchishin et al., 2018; McCarthy, 2010).

Tekijät, jotka on tuomittu sekä verkossa tapahtuvasta että fyysisestä seksuaaliväkivallasta lasta kohtaan, ovat kaikkein riskialttein pedofiilien ryhmä. Heillä on erittäin vahva seksuaalinen kiinnostus lapsia kohtaan, mutta

vähän mahdollisuuksia päästä heidän läheisyyteensä. Lisäksi heillä on empatiakyvyn puutetta sekä heikompi impulssikontrolli kuin muilla tekijätyypeillä (Babchishin et al., 2015).

Riippumatta mieltymyksistään, pedofiilit useimmiten käyttävät internetiä sosiaalisiin tarkoituksiin. Kontaktihakuiset tekijät kommunikoivat enemmän kaltaistensa kanssa verkossa ja he käyttävät keskustelupalstoja myös kyberseksin harrastamiseen (McCarthy, 2010). Verkkorikolliset ovat usein yhteydessä toistensa kanssa ja he käyttävät enemmän seksuaalisesti poikkeavaa sisältöä (Babchishin et al., 2015; 2018).

Yllättävää kyllä CSAM:n hallussapito on vahvempi pedofilian indikaattori kuin lapsiin kohdistuva fyysinen seksuaalinen väkivalta. Tämä johtuu siitä, että on ryhmä miehiä, jotka kohdistavat seksuaaliväkivaltaa murrosikäisiä tyttöjä kohtaan ilman, että he tunsivat seksuaalista vetoa lapsia kohtaan. Näissä tapauksissa uhrin ikä tekee tekijästä lapsen raiskaajan. Verkkorikollisuudessa mainitut rikoksentehtäjät suosivat rikollisia sisältöjä, jotka kuvaavat lapsia, jotka ovat teini-ikäisiä, tai jotka ovat hyvin nuoren näköisiä aikuisia. Pedofiilit puolestaan valitsevat materiaalia, joka kuvaa nimenomaan lapseen kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa. (Seto et al., 2006.)

3.3. Verkkopedofiilit ja CSAM:n käyttäjät

Laajojen CSAM:n käyttäjien demografisia piirteitä koskevien kokoomatutkimusten mukaan keskimääräinen verkkopedofiili voisi olla 39-vuotias naimaton valkoihoinen mies, jolla on korkeakoulututkinto sekä ongelmia mielen-terveytensä ja päihteiden kanssa (Bourke & Hernandez, 2009; Webb et al., 2007). Jopa 20 prosenttia verkkopedofiileistä on kokenut jonkinlaista seksuaalista väkivaltaa lapsena tai on tuomittu seksuaalirikoksesta (esim. Elliott et al., 2009, 2013; Long et al., 2012; McCarthy, 2010; McManus et al., 2015; Owens et al., 2016; Seto et al., 2006; Shelton et al., 2016; Wolak et al., 2003; K. Young, 2008). Heidän motivaationsa CSAM:n käyttöön voidaan jakaa karkeasti lapseen kohdistuvien seksuaalisten tarpeiden tyydyttämiseen sekä emotionaalisiin tarpeisiin siinä mielessä, että CSAM lievittää negatiivisia tunteita kuten yksinäisyyttä, masennusta, ahdistusta, seksuaalista turhautumista tai tylsistyneisyyttä (Babchishin et al., 2018; Insoll et al., 2021; Merdian, Wilson, et al., 2013; Morgan & Lambie, 2019).

Tutkimusten mukaan CSAM-käyttäjät ovat emotionaalisesti vähemmän poikkeavia kuin kontaktipedofiilit (Seto, 2013, 141; Babchishin et al., 2015; Elliott et al., 2009). He esimerkiksi kokevat useammin empatiaa uhreja kohtaan, mikä luo psykologisia esteitä rikollisille teoille (Babchishin et al., 2015). Vaikka heillä on todennäköisemmin vähemmän vääristyneitä persoonallisuuden piirteitä, heillä on huonompi itsetunto, he tuntevat itsensä todennäköisemmin yksinäisiksi (Armstrong & Mellor, 2016; Babchishin et al., 2018) ja heillä on vähemmän sosiaalisesti toimivia ihmissuhteita - erityisesti romanttisia sellaisia (Henshaw et al., 2017). Johtuen mahdollisesti sosiaalisen syrjäytyneisyyden tunteesta, seksiin liittyvillä asioilla, mukaan lukien seksuaaliset ja pedofiiliset fantasiat, on merkittävä asema CSAM:n käyttäjien piirissä (Henshaw et al., 2017). Heillä on myös taipumus olla seksuaalisesti poikkeavampia, koska he kuluttavat enemmän poikkeavaa sisältöä (Babchishin et al., 2018).

Pedofiilien verkkoyhteisöissä toimivia henkilöitä on luokiteltu useissa tutkimuksissa. O'Connellin kategorisointi perustuu erityyppisiin verkkotoimintoihin, joita rikosentekijät voivat harjoittaa, ja siihen kuuluvat (i) CSAM:n keräilijät, (ii) CSAM:n aktiiviset käyttäjät ja tuottajat, (iii) erilaisten erikoisten materiaalien keräilijät (esim. sadistiset, pedofiiliset ja nekrofiiliset kuvat), (iv) uteliaat kävijät, (v) internetin vapaana pitämiseen pyrkivät libertaristit ja (vi) CSAM:n kaupalliset tuottajat (O'Connell, 2000a, pp. 229–230).

O'Connellia seuranneen Kronen typologia perustuu rikoksen vakavuuteen ja siinä kuvataan erilaisia verkkokäyttäytymistapoja yksityisestä käytöstä, selaamisesta, keräämisestä, tuottamisesta ja jakelusta groomaamiseen ja fyysiseen väkivaltaan. Tässä rikos etenee vaiheesta toiseen riippuen kolmesta tekijästä, nimittäin väkivallan luonteesta, joka vaihtelee epäsuorasta verkkoväkivallasta fyysiseen väkivaltaan, rikosentekijän verkostoitumisen tasosta ja hänen turvatoimiensa tasosta verkkoympäristössä (Krone, 2004a).

Beech et al. luokittelevat verkkopedofiilit neljään eri ryhmään heidän CSAM:n käytön motiivin perusteella eli henkilöihin, jotka käyttävät CSAM:ia i) satunnaisesti, impulsiivisesti tai uteliaisuudesta, ii) kiihottaakseen pedofiilisiä tunteitaan, iii) saadakseen taloudellista hyötyä ja iv) henkilöihin, jotka käyttävät verkkoa groomaukseen tai CSAM:n levittämiseen (Alexy et al., 2005; Beech et al., 2008, 225; K. Young, 2008). He jatkavat typologisointia siten, että ”tyypin 1 rikollisten” CSAM-kokoelmat ovat osa heidän laajempaa lapseen

kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa, kuten kontaktirikollisuutta, kun taas ”tyypin 2 rikolliset” ruokkivat vääristynyttä seksuaalisuuttaan keräämällä CSAM:a ja saattavat siirtyä kontaktirikollisuuteen, ja ”tyypin 3 rikolliset” toimivat uteliaisuudesta ja heillä todennäköisyys siirtyä kontaktirikolliseksi on pienin (Beech et al., 2008, 224).

Verkkorikollisia on myöhemmin luokiteltu muun muassa sosiaalisten ongelmien vakavuuden ja CSAM:n käyttötavan mukaan. (Henshaw et al., 2017; ks. myös Seto, 2013, 163–165). Yhteenvedona CSAM:n käytön motiivit ovat moninaiset. Jotkut käyttävät sitä vahingossa, satunnaisesti, impulsiivisesti tai uteliaisuudesta, toiset tyydyttävät pedofiilisiä vääristymiään, kun taas jotkut käyttävät CSAM:a paetakseen kielteisiä tunteita, (Babchishin et al., 2018; Insoll et al., 2021; Krone, 2004b; Merdian, Wilson, et al., 2013; Morgan & Lambie, 2019).

Olivatpa CSAM:n käytön motiivit mitkä tahansa, kuvissa ja videoissa olevat seksuaaliväkivallan lapsiuhrit uhriutuvat joka kerran uudelleen, kun materiaalia katsotaan. Tämä on pienin yhteinen nimittäjä kaikkien CSAM:a käyttävien rikollisten kesken. Koska internet helpottaa sekä kontakti- että verkkorikollisten pääsyä käsiksi uhriin esimerkiksi groomingin avulla (Babchishin et al., 2018; Fortin et al., 2018), rikostutkinnan kannalta on produktiivisempaa keskittyä enemmän rikoskäyttäytymiseen kuin teknologian käytön rooliin eri rikosentekijäryhmien erottavana tekijänä (Owens et al., 2016; Shelton et al., 2016). Toisin sanoen: syyllistyvätkö rikosentekijät pelkästään verkkorikoksiin vai etsivätkö he fyysistä kontaktia lasten kanssa. Profilointi tästä näkökulmasta helpottaa tutkinnan keskittämistä todennäköisimpiin rikospaikkoihin (K. Young, 2008).

4. Lapseen kohdistuvan seksuaaliväkivallan oikeutuksia

Tämä luku käsittelee sitä, miten lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa oikeutetaan tekijöiden piirissä. Oikeuttaminen ei tässä siis tarkoita, että teot olisivat millään tavalla tai missään muodossa oikeutettuja vaan kysymys on siitä, miten lapseen kohdistuvaan seksuaaliseen väkivaltaan ja hyväksikäyttöön syyllistyvät pyrkivät oikeuttamaan rikoksensa itselleen ja ulkomaailmalle. Oikeuttamisen tapoja on kuvattu kognitiivisina vääristyminä, implisiittisinä teorioina ja neutralisointina.

Pyrkimys oikeuttaa tekemisiä niin itselle kuin toisillekin on erottamaton osa inhimillistä toimintaa. Toimintamme on yleensä tarkoituksellista ja motivoitunutta. Kysyttäessä kykenemmekin pääsääntöisesti vastaamaan mitä oikein tekemisillämme tavoittelemme ja miksi. Erityisesti teot, jotka rikkovat yleisesti jaettuja normeja, edellyttävät erityistä oikeutusta.

4.1. Kognitiivisten vääristymien käsite

Pedofiilien pimeään verkon yhteisöjen käyttäjät puolustelevat yleensä tekojaan. Chat-keskusteluissa he lievittävät syyllisyydentuntoaan yhdessä ja tukevat toisiaan perustelemalla rikollista käyttäytymistään esimerkiksi sillä harhaluulolla etteivät he vahingoittaisi lapsia, tai uskomuksella siitä, että heidän seksuaalinen suuntautumisensa on vääjäämätön tosiasia (Huikuri, 2022).

Psykologiassa kognitiivisten vääristymien käsitettä käytetään selittämään pedofiilien käyttäytymistä ja sille annettuja perusteluja (Abel et al., 1984). Tällaiset vääristymät auttavat rationalisoimaan ja oikeuttamaan laittomia ja poikkeavia tekoja keksityillä tarinoilla uhreista, maailmasta ja rikoksentekijästä itsestään (Ward & Siegert, 2002). Lisäksi ne auttavat yksilöä kestämaan tekojensa aiheuttamaa ahdistusta ja syyllisyyttä, joka seuraa yhteiskunnan normien vastaisesta käyttäytymisestä (Abel et al., 1989, 137). Näin ollen kognitiiviset vääristymät selittävät, miten pieni joukko ihmisiä kykenee kohdistamaan toistuvaa, pitkäaikaista ja lasta vahingoittavaa seksuaaliväkivaltaa lapsiin (Howitt & Sheldon, 2007).

Kognitiivisia vääristymiä esiintyy rikoksen eri vaiheissa (Steel et al., 2020). Ensinnäkin, pitkäaikaiset vääristymät, kuten lapsuuden kokemukset väkivallan uhriksi joutumisesta tai seksuaalisesta hyväksikäytöstä, ovat peräisin rikoksentekijän henkilöhistoriasta ja helpottavat rikosten tekemistä normalisoimalla seksuaalista väkivaltaa (Seto & Lalumière, 2010). Toiseksi, lyhytaikaiset vääristymät ilmenevät juuri ennen rikoksen tekemistä, esimerkiksi kun rikoksentekijä ajattelee kiihottuneena, että lapsen raiskaus on hyväksyttävää (Ariely & Loewenstein, 2006). Kolmanneksi, jälkikäteiset (post hoc) kognitiot, kuten aiheutettujen haittojen vähättely, toimivat rationaalisina selityksinä ja oikeutuksina jo tehdyille rikoksille (Ward & Keenan, 1999).

Uraauurtavassa teoksessaan Abel et al. (1989, 137) väittävät, että kognitiiviset vääristymät ovat keskeisiä lapsen kohdistuvan seksuaaliväkivallan mahdollistamisen ja siitä johtuvan syyllisyydentunteen välttämisen kannalta. Verkkorikolliset pitävät lapsia seksuaalisina objekteina ja selittävät rikoksiaan sillä, että heidän tekonsa eivät ole väkivaltaisia (Howitt & Sheldon, 2007).

Steel et al. mukaan kontaktirikollisten ja verkkorikollisten välillä on eroja. Tästä syystä on tarpeen tutkia tarkemmin verkkorikollisten kognitiivisia vääristymiä (Steel et al., 2020; vastakkainen näkökulma, ks. Merdian, Wilson, et al., 2013) Howitt ja Sheldon vertailivatkin tuomittuja kontaktitekijöitä ja verkkorikollisia ja havaitsivat, että erot näiden ryhmien kognitiivisissa vääristymissä olivat merkityksettömiä. He kuitenkin havaitsivat myös, että suurimmalla osalla verkkorikollisilla oli havaittavissa useimmat kognitiivisista vääristymistä, joka heidän mukaan antaa aiheutta olettaa näiden vääristymien oleva enemmänkin normaali osa rikollista käyttäytymistä kuin poikkeavuuksia (Howitt & Sheldon, 2007, p. 481).

Onkin esitetty, että kognitiiviset vääristymät eivät välttämättä ole vääristymiä, vaan pikemminkin rikolliseen käytökseen johtavia tapoja ymmärtää ja mieltää asioita. Näin ollen niiden alkuperä ei välttämättä ole tarpeessa oikeuttaa tai järkeistää tehtyjä tai suunniteltuja rikoksia vaan ne juontuvat esimerkiksi rikollisten omista vääristyneistä lapsuudenkokemuksista (Howitt & Sheldon, 2007; Sheldon, 2011).. Esimerkiksi pedofiilien usein toistelema väite siitä, että lapset ovat seksuaalisia olentoja, voi johtua rikoksen tekijän lapsena kokemasta seksuaaliväkivallasta. Tällöin hänen käytöksensä ei olisi seurausta kognitiivisista vääristymistä vaan hänen omista traumaattisista kokemuksistaan (Babchishin et al., 2011;2015).

4.2. Pedofilian oikeuttaminen implisiittisillä teorioilla

Kognitiivisten vääristymien käsite on alun perin löyhästi määritelty ja suuri osa sitä koskevasta tutkimuksesta perustuu Wardin ja Keenanin väitteeseen, jonka mukaan kognitiiviset vääristymät johtuvat implisiittisistä teorioista (Gannon, 2009; Ward & Keenan, 1999). Implisiittiset teoriat ovat peräisin lapsuudesta: ymmärtääkseen ja selittääkseen ympäristöään ja maailman monimutkaisuutta lapsi luo kausaaliteorioita, jotka auttavat häntä ymmärtämään muiden käyttäytymistä ja häntä ympäröiviä tapahtumia (Ward & Keenan, 1999, 823).

Tällaisilla teorioilla on paljon yhteistä tieteellisten teorioiden kanssa. Ne perustuvat havaintoihin esimerkiksi toisiinsa liittyvistä tapahtumista, käyttäytymisestä ja erilaisista käsitteistä. (Ward & Keenan 1999, 823.)

Ihmiset siis rakentavat eräänlaista mentaalimaailmaa ja tämä rakentamisprosessi ohjaa heidän omaa toimintaansa sekä heidän tulkintojaan toisten toiminnasta (Ward, 2000, 498). Näin ollen lapsuus myös tarjoaa mahdollisuuden kognitiivisten vääristymien muodostumiseen, jotka voivat ilmetä, jos lapsi tulkitsee väärin yhteiskunnan taustalla olevia peruskäsitteitä.

Pedofiilien implisiittiset teoriat keskittyvät enimmäkseen heidän uhreihinsa ja sekä tekijöiden suhteeseen heitä ympäröivään maailmaan. Ensiksikin pedofiilit vääristyneesti olettavat, että lapset ovat seksuaalisia olentoja ja että täten myös aloitteen tekeviä seksuaalisia osapuolia, jotka nauttivat heihin kohdistuvasta seksuaaliväkivallasta ja hyötyvät siitä (Szumski et al., 2018). Toiseksi pedofiilit saattavat uskoa, että heillä on yhteiskunnassa esimerkiksi sukupuolensa tai yhteiskuntaluokkansa vuoksi erityisasema, mikä oikeuttaa heidät saamaan seksiä aina halutessaan ja uhriaan kunnioittamatta (Ward & Keenan, 1999).

Kolmas implisiittinen teoria perustuu ajatukseen vaarallisesta maailmasta. Tällaisessa maailmassa muut ihmiset voivat pedofiilin ajatuksissa pyrkiä dominoimaan tai vahingoittamaan häntä, jolloin pedofiili haluaa kostaa tai dominoida esimerkiksi antamalla heille 'opetuksen' seksuaaliväkivallan kautta (Ward & Keenan, 1999). Tällaisessa uhkaavassa maailmassa lapsia saateen myös pitää ainoana, joihin voi luottaa (Bartels & Merdian, 2016).

Neljänneksi, seksuaaliset tunteet, pedofiilin käytös ja ympäröivä maailma voidaan kokea hallitsemattomiksi. Tällöin pedofiili saattaa väittää olevansa lapsen uhri (Ó Ciardha & Ward, 2013).

Viides implisiittinen teoria koskee seksuaaliväkivallan aiheuttamia haittoja. Yhtäältä aiheutettua haittaa voidaan vähätellä vertaamalla sitä vielä haitallisempaan toimintaan ja toisaalta voidaan väittää, että lasta ei vahingoitettu vaan hän hyötyi väkivallasta tai toivoi sitä (Ward, 2000). Jos pedofiili kohtaa tilanteen, jossa todellisuus on ristiriidassa hänen implisiittisten teorioiden kanssa, se johtaa yleensä siihen, että hän tulkitsee teoriansa uudelleen tai hylkää sen (Ward & Keenan, 1999).

Kaksi tuoretta tutkimusta on keskittynyt pedofiilien käyttämiin implisiittisiin teorioihin, joilla he ovat perustelleet rikoksiansa poliisitutkinnan aikana. Usein lapsiin kohdistuvan seksuaalisen väkivallan syyksi kytkeytyi implisiittisen teorian ajatus vaarallisesta maailmasta ja tekijän ihmissuhdeongelmat (Paquette & Cortoni, 2020; Soldino et al., 2020). Tunnusomaista verkkorikollisille oli kuitenkin heidän näennäinen sosiaalisuutensa, joka ilmeni esimerkiksi siinä, että he määrittelivät itsensä yleisesti 'lapsirakkaiksi' henkilöiksi, jotka suojelevat ja vaalivat lapsia (O'Halloran & Quayle, 2010). Tämä liittyy ajatukseen siitä, että kognitiot itsessään johtavat lapsiin kohdistuvaan seksuaaliseen väkivaltaan eivätkä ole vääristymiä (Howitt & Sheldon, 2007; Paquette & Cortoni, 2020).

Näiden kahden tutkimuksen tärkein havainto koskee internetiä. Valtaosa verkkorikollisista koki internetin hallitsemattomaksi ympäristöksi, jonne mentiin usein uteliaisuudesta. Se helpottaa rikosten tekemistä, varsinkin jos tylsyys tai yksinäisyys ovat osa kokonaisuutta. Lisäksi 90 prosenttia kaikista rikosentekijöistä jakoi näkemyksen, jonka mukaan kyberympäristö on fiktiivinen ja siten lapset, joita CSAM kuvaa, eivät ole uhreja - eivätkä ehkä ollenkaan todellisia (Paquette & Cortoni, 2020; Soldino et al., 2020).

Pimeän verkon yhteisöt tarjoavat yksilöille erityisiä tiloja implisiittisten teorioiden vaalimiseen (Ward & Keenan, 1999). Kuten Bartels ja Merdian toteaa, internet on hallitsematon ympäristö, joka vahvistaa implisiittisiä teorioita (Bartels & Merdian, 2016).

Ensinnäkin, toisin kuin kontaktirikolliset, verkkorikolliset eivät näe maailmaa vaarallisena vaan onnettomana, rajoittavana ja epätydyttävänä paikkana. Näin ollen heillä on usein tunne-, läheisyys- ja kiintymyssuhdeongelmia ja he tuntevat yksinäisyyttä. Tämä lisää verkkoyhteisöissä tapahtuvan sosiaalisen vuorovaikutuksen ja sen palkitsevuuden merkitystä (Soldino et al., 2020).

Toiseksi, mitä tulee hallitsemattomuuteen, verkkorikolliset uskovat usein, että he ovat riippuvaisia CSAM:sta eivätkä pysty hallitsemaan sen käyttöä (K. Young, 2008). Kolmanneksi, verkkorikolliset esineellistävät lapsia ja käyttävät heitä seksuaalisten tarpeiden tyydyttämiseen. He depersonaloivat uhrinsa ja irrottavat heidät kehostaan, mikä johtaa ajatukseen siitä, että CSAM:n käyttäminen on vaaratonta. Tämän logiikan kautta verkkorikolliset vähättelevät CSAM:ssa kuvattaviin lapsiin kohdistuvan seksuaalisen väkivallan seurauksia väittämällä, että siihen ei liity fyysisistä ulottuvuutta (Bartels & Merdian, 2016).

Yhteenvedona voidaan todeta, että verkossa toimivien pedofiilien kognitiivisia vääristymiä koskeva tutkimus on jossain määrin ristiriitaista, samoin kuin tulosten yleistettävyys. Niinpä myös kognitiivisten vääristymien selitysvoima on kyseenalaistettu joissakin empiirisissä analyyseissä. Esimerkiksi Merdian et al. havaitsivat, että kognitiivisilla vääristymillä oli vain rajallinen selitysvoima verkkorikollisten käyttäytymiselle, vaikka niillä rikoksentekeijöillä, jotka itse myönsivät tuntevansa vetoa lapsiin, ja niillä rikoksentekeijöillä, joilla ei ollut selitystä käyttäytymiselleen, näytti yleisesti olevan tällaisia vääristymiä (Merdian, Wilson, et al., 2013).

4.3. Neutralisoinnin käsite ja selityksiä lapsen kohdistuvalle seksuaaliväkivallalle

Ward and Keenan kehittivät idean implisiittisistä teorioista selittääkseen, miksi jotkut yksilöt päätyvät lapsen hyväksikäyttöön (Ward & Keenan, 1999; Ward, 2000), mutta Durkin ja Bryant olivat ensimmäiset, jotka loivat neutralisoinnin käsitteen, jossa keskitytään lapsen kohdistuvan seksuaalisen väkivallan perusteluihin ja selityksiin (Durkin & Bryant, 1999). Neutralisoinnin käsite tukeutuu Sykesin ja Matzan tutkimukseen neutralisointitekniikoista sekä Scottin ja Lymanin teoriaan selityksistä.

Neutralisointitekniikat suojaavat rikoksentekijää omalta ja yhteiskunnan syyllistämiseltä, mutta mahdollistavat myös siirtymisen lainkuuliaisesta käytöksestä rikolliseen käyttäytymiseen. Neutralisointitekniikoihin lukeutuvat vastuun, vahingon ja uhrin kieltäminen, tuomitsijoiden tuomitseminen ja vetoaminen lojaalisuuteen pientä ryhmää, kuten perhettä, jengiä tai verkkoyhteisöä kohtaan (Sykes & Matza, 1957).

Neutralisointi edeltää tekoa ja mahdollistaa sen tapahtumisen syrjäyttämällä moraaliset rajoitukset (Hamlin, 1988, 435), kun taas selitykset ovat kielellisiä keinoja selitellä rikoksia sekä niiden seurauksia. Scott ja Lyman tunnistavat kahdenlaisia selityksiä, nimittäin tekosyyt ja perusteluja. Perusteluissa rikoksentekijä myöntää vastuunsa, mutta kieltää tekonsa moitittavuuden, kun taas tekosyillä hän myöntää tekonsa sopimattomuuden, mutta kieltäytyy ottamasta siitä vastuuta (Scott & Lyman, 1968). Yhteenvetona voidaan todeta, että neutralisoinnit, selitykset ja oikeutukset antavat rikoksentekijälle mahdollisuuden tuntea olonsa paremmaksi itsestään ja rikoksistaan, paeta henkisesti vastuuta ja pahimmassa tapauksessa toistaa rikollista käyttäytymistä (O'Halloran & Quayle, 2010, p. 72).

Jo 1980-luvulla de Young tarkasteli neutralisointeja, joita esitettiin Euroopassa ja Yhdysvalloissa toimivien pedofiliaa kannattavien järjestöjen, kuten UK Paedophile Information Exchange, Norwegian Pedophile Group, Amnesty for Child Sexuality, Netherlands Association for Sexual Reform, Rene Guyon Society, Childhood Sensuality Circle, and North American Man/Boy Love Association (NAMBLA), julkaisuissa. Hän havaitsi, että nämä järjestöt järjestelmällisesti (a) kielsivät aiheuttavansa haittaa lapsille väittämällä, että lapset ovat seksuaalisia ja hyötyvät seksistä; (b) kielsivät lasten olevan uhreja vaan sen sijaan halukkaita seksuaaliväkivaltaan osallistuvia partnereita; (c) tuomitsivat tuomitsijansa tekopyhiksi lasten hyväksikäyttäjiksi; ja (d) vetosivat lasten vapauttamiseen seksuaalisesti sortavasta yhteiskunnasta (M. de Young, 1988; 1989).

Durkin ja Bryant olivat ensimmäisiä, jotka joiden analyysi kohdistui pedofii-leihin juuri verkkoympäristössä (Durkin & Bryant, 1995). Uraa uurtavassa

tutkimuksessaan he identifioivat viisi neutralisointia, joita pedofiilit käyttivät omista verkkoyhteisöissään (Durkin & Bryant, 1999).³

Ensinnäkin, tuomitsijoidensa tuomitsemisen kautta pedofiilit väittävät, että yhteiskunta mellakoi epäoikeudenmukaisesti heitä vastaan ja rajoitti lasten oikeuksia rakkauteen ja seksuaalisuuteen (Sykes & Matza, 1957). Toiseksi, he kiistivät aiheuttavansa vammoja tai vahinkoa lapsille, mikä, kolmanneksi, johti väitteeseen, että lapset itse asiassa hyötyivät seksuaalisesta väkivallasta (O'Halloran & Quayle, 2010). Neljänneksi, he pitivät itseään lasten seksuaalisuuteen liittyvän oikeuden vapaustaistelijoina (M. de Young, 1988). Lopuksi, he saattoivat paistatella 'suurten pedofiilien', kuten Oscar Wilden, maineessa ja näin oikeuttaa pedofiilisen rikollisuutensa (Durkin & Bryant, 1999, pp. 112–113).

Durkin ja Bryant havaitsivat, että noin puolet pedofiilien verkkokeskustelupalstan käyttäjistä tarjosi jonkinlaisen selityksen toiminnalleen. Yleisimmin he kielsivät aiheuttaneensa vahinkoa lapsille, minkä jälkeen he tuomitsivat tuomitsijansa. Huomattavaa on, että verkkoympäristössä pedofiilit tarjosivat vain perusteluja teoilleen, kun taas haastatteluissa rikoksenteelijät esittivät myös tekosyitä rikoksilleen (Durkin & Bryant, 1999, 114).

O'Halloran ja Quayle toistivat Durkinin ja Bryantin tutkimuksen kymmenen vuotta myöhemmin. Perustelujen käyttö oli lisääntynyt 65 prosenttiin, ja kiehtovaa kyllä, tuomitsijoiden tuomitsemista käytti nyt 57 prosenttia verrattuna aiempaan tulokseen, joka oli 31,7 prosenttia (Durkin & Bryant, 1999; O'Halloran & Quayle, 2010).

³ Malesky ja Ennis olivat ensimmäisten joukossa, jotka siirsivät kognitiivisten vääristymien hypoteesin verkkopedofiileja koskevaan empiiriseen tutkimukseen. He analysoivat satunnaistetun joukon viestejä "boychat"-viestipalstalta tavoitteenaan selvittää, millaisia toimintoja tällaiset foorumit tarjoavat käyttäjilleen, vahvistavatko ne kognitiivisia vääristymiä ja millaisia vääristymiä tällaisessa ympäristössä voidaan havaita. Yllättäen kognitiivisten vääristymien puuttuminen oli huomattavaa, sillä niihin viitattiin alle 30 prosentissa viesteistä. Neutralisoivia argumentteja ja erityisesti harmin teon kieltämistä, uhrin uhriutumisen kieltämistä ja tuomitsevien tuomitsemista käytettiin eniten. Lisäksi he havaitsivat, että verkkosivusto palveli enimmäkseen viestintää ja median jakamista, minkä jälkeen käytiin keskusteluja pedofiilisen käyttäytymisestä ja tiedotettiin pedofiliaan liittyvistä asioista. (Malesky & Ennis, 2004.)

O'Halloran ja Quayle viittaavat kahteen muuhun kehitykseen. Ensinnäkin, kuten myös Paquette ja Cortoni toteavat (Paquette & Cortoni, 2020), pedofiilit näyttivät lieventävän kielteistä minäkuvaansa kutsumalla itseään 'lapsirakkaiksi'. Sen sijaan, että he pitäisivät rikoksiaan lapseen kohdistuvana seksuaalisena väkivaltana, he väittivät, että aikuisten ja lasten välillä on vain "yhteisymmärrykseen perustuvia romanttisia suhteita". Toiseksi, vuorovaikutus samanhenkisten ihmisten kanssa lievitti äärimmäistä syrjäytymistä ja siitä johtuvaa eristäytymistä ja yksinäisyyden tunnetta. O'Halloran & Quaylen mukaan, yhteisön tuki antoi pedofiileille mahdollisuuden vaalia vaikutelmaa vääristyneen seksuaalisen suuntautumisen normaaliuudesta (O'Halloran & Quayle, 2010, 84). Tällaisen yhteisön käänköpuoli on se, että se normalisoi lapseen kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa ja mahdollisesti myös tukee rikollista toimintaa.

Yhteenvetona voidaan sanoa, että kognitiiviset vääristymät toimivat pikeminkin rikoksenteijöiden 'sisäisinä ääninä', joilla he perustelevat lapseen kohdistuvaa seksuaalista väkivaltaa, kun taas neutralisoinnit tehtyjen rikosten vähättelynä nousevat säännöllisemmin esiin vuorovaikutuksessa muiden rikoksenteijöiden kanssa. Toisin sanoen, jos kognitiiviset vääristymät selittävät, miksi jotkut yksilöt päätyvät käyttämään lapsia seksuaalisesti hyväksi, kun taas neutralisoinneissa keskitytään lapseen kohdistuvan seksuaaliväkivallan perusteluihin ja selityksiin. Näin ollen lapseen kohdistuvien seksuaalirikosten tutkijoiden tulisi olla tietoisia näistä molemmista ajattelumalleista. Lisäksi nämä käsitteet auttavat ymmärtämään erilaisia pedofiilien välisiä keskusteluja pimeän verkon yhteisöissä.

5. Pedofiilien yhteisöt pimeässä verkossa

Pimeä verkko tarjoaa historiallisesti ennennäkemättömät mahdollisuudet paikallisesti suhteellisen vähäiselle joukolle pedofiilejä löytää vertaisiaan, luoda omanlaistaan maailmankuvaa ja omanlaistaan yleisten normien vastaista kulttuuria. Tämä luku kuvaa pedofiilien yhteisöjen toimintalogiikkaa pimeässä verkossa, toimintaan kytkeytyviä kulttuurisia prosesseja ja tällaisten yhteisöjen asemaa ja roolia lapseen kohdistuvan seksuaaliväkivallan ylläpitäjinä ja edistäjinä.

5.1. Yhteisöjen toimintalogiikka

1980-luvulla Belanger et al. esittivät ajatuksen hyväksikäyttörengaista, jotka olivat järjestäytyneitä lapseen kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa tuottavia rikollisjärjestöjä. Nämä järjestöt olivat muodostettu lasten värväämistä, CSAM:n tuottamista, suorien seksipalvelujen tarjoamista ja laajan asiakasverkoston luomista varten (Belanger et al., 1984, 51). Ne pesivät sekä CSAM:ia että siitä suoritettuja maksuja lähettämällä niitä kirjeitse maasta ja maanosasta toiseen ja minimoivat siten kiinnijäämisen mahdollisuuden (Belanger et al., 1984, 64). Niiden jäsenillä oli voimakas tarve sosiaaliseen kanssakäymiseen kaltaistensa kanssa löytääkseen kontakteja ja ilmaistakseen omia pedofiilisiä tunteitaan. Järjestöillä oli myös selkeät säännöt sille, miten jäseneksi päästään, esimerkiksi jaettujen kuvien määrän perusteella, ja miten siitä voidaan erottaa (Belanger et al., 1984, 67).

Yllättävää tai ei, pedofiilit ovat vielä tänäkin päivänä organisoituneet samankaltaisesti. Jopa tekninen tapa, jolla CSAM ja sen maksut pestiin 1980-luvulla useiden eri maissa olevien henkilöiden kautta, vastaa TOR-selaimen teknistä toimintalogiikkaa (torproject.org, 2022).

Pimeän verkon yhteisöjen muodostumisen ja ylläpitämisen ymmärtäminen on tärkeää lapseen kohdistuvan seksuaalisen verkkoväkivallan hahmottamisen kannalta. Yhteisöt mahdollistavat yhteydenpidon poikkeaviin vertaisiin ja siten CSAM:n vaihdon ja kaupan. Useat tutkimukset osoittavatkin, että suuri osa verkkorikollisista on yhteydessä vertaisiinsa (Beech et al., 2008;

Merdian, Wilson, et al., 2013; Shelton et al., 2016) ja että pääsy samanhenkisten rikosentekijöiden yhteisöön edistää poikkeavaa käyttäytymistä (Krone, 2004a). Poikkeavan käyttäytymisen 'normalisointi' tällaisessa yhteisössä antaa sen jäsenelle mahdollisuuden tuntee, että hänen seksuaaliset halunsa ovat itse asiassa paljon yleisempiä kuin ne todellisuudessa ovat (M. de Young, 1988) ja verkkovuorovaikutus kaltaisten kanssa saattaa helpottaa – käytännön tasolla, emotionaalisesti ja sosiaalisesti – lapsiin kohdistuvaa seksuaalista väkivaltaa (Huikuri, 2022). Toisaalta se voi korvata fyysisiä ihmissuhteita vertaistuen avulla (Carr, 2007; Merdian, Curtis, et al., 2013; Quinn & Forsyth, 2013). Lisäksi lisääntyneet kontaktit muihin rikosentekijöihin ovat yhteydessä rikosten vakavuuteen, esimerkiksi siirtymiseen keräilystä CSAM:n kauppaan ja jakeluun, poikkeavamman materiaalin hallussapitoon ja parempaan tietämykseen siitä, miten suojautua teknisesti poliisitutkinnalta (Carr, 2007; Merdian, Curtis, et al., 2013).

Kaikki pimeässä verkossa toimivien pedofiilien yhteisöjen jäsenet jakavat yhden yhteisen piirteen: epäluuloisuuden. Vaikka kyseiset yhteisöt toimivat samalla logiikalla kuin valtavirran sosiaalinen media – käyttäjät ylläpitävät profiileja, kommunikoivat keskenään sekä julkisesti että yksityisviestien välityksellä ja jakavat erilaisia sisältöjä – niiden ydin on rikollinen toiminta (van der Bruggen & Blokland, 2021b; Macdonald & Frank, 2017; Motoyama et al., 2011). Näin ollen käyttäjien täytyy pysyä anonyymeinä.

Pedofiilien verkkoyhteisöjen jäseniä käsittelevä empiirinen tutkimus alkoi 2000-luvun alussa O'Connell'n luokitellessa yhteisöjen eri käyttäjiä (i) toiminnan koordinaattoreiksi, (ii) pedofiliaan liittyvien julkaisujen arvioijiksi, (iii) sisällöntuottajiksi, (iv) aiheen harrastelijoiksi ja (v) CSAM:n julkaisijoiksi ja kauppiaksi. Lisäksi hän tunnisti aineistojen passiiviset käyttäjät sekä aktiiviset vastustajat merkittäviksi käyttäjäryhmiksi (O'Connell, 2000b, 209, 2001 f; ks. myös Krone, 2004a).

O'Connell myös väitti, että yhteisöjen vastustajat saattavat pikemminkin edesauttaa kuin haitata niiden toimintaa, sillä yhteisen vihollisen kohtaaminen ruokkii yhteenkuuluvuutta sekä tarvetta ylläpitää anonyymiä yhteisöä (O'Connell, 2001, 72–73). Nykyään yhteisöjen sisäiset vastustajat poistetaan nopeasti keskusteluista ja laajempi yhteiskunta toimii yhteisen vihollisen roolissa.

Pedofiilien pimeän verkon yhteisöissä käyttäjien välistä luottamusta luodaan eri tavoin: uusien tulokkaiden on usein suoritettava erilaisia tehtäviä päästäkseen mukaan yhteisön toimintaan. Aktiivisen osallistumisen myötä käyttäjistä tulee yhteisöjen vakiintuneita jäseniä ja he etenevät niiden hierarkiasa (Motoyama et al., 2011). Integraatio edellyttää myös yhteisön virtuaalisiin sääntöihin mukautumista, joiden tarkoitus on suojella yhteisön rikollista toimintaa sekä ylläpitää sisäistä järjestystä esimerkiksi käyttäjien välisiltä vastakkainasetteluilta (O'Halloran & Quayle, 2010).

Yhteisöjen koordinaattorit laativat niiden säännöt ja neuvovat uusia tulokkaita. Nämä toimijat ovat keskeisessä roolissa silloin, kun uusien tulokkaiden kognitiiviset vääristymät alkavat vahvistua, vaikeivat he syyllistyvätkään rikokseen (O'Connell, 2001, p. 70).

Kokoavasti voi todeta, että pimeän verkon yhteisöissä käyttäjän asema on riippuvainen hänen aktiivisuudestaan: mitä enemmän uutta tai harvinaista materiaalia hän jakaa ja/tai mitä enemmän hän kommunikoi muiden käyttäjien kanssa, sitä korkeampi hänen positionsa yhteisöissä on (van der Bruggen & Blokland, 2020). Koska keräily on luonteenomaista CSAM-käyttäjien verkkokulttuurille, he saattavat säilyttää osia kokoelmistaan 'pahan päivän varalle' tai pyrkiä tuottamaan uutta aineistoa parantaakseen asemaansa yhteisössä (Carr, 2007; Merdian et al., 2013).

5.2. Poikkeavien yksilöiden alakulttuuri

Pedofiilien yhteisöt jakavat paljon samoja piirteitä erilaisten muiden yhteiskunnissa esiintyvien alakulttuurien kanssa. Pedofiilien yhteisöjen jäsenet erottaa valtakulttuurista yhteinen kiinnostus, lapseen kohdistuvaan seksuaaliseen väkivaltaan ja yhteisöt omaavat valtavasti erityistietoa tästä aihepiiristä (Jenkins, 2001).

Jenkinsin mukaan yhteisten arvojen ja kielen lisäksi alakulttuureille ominaisia piirteitä ovat hierarkkiset struktuurit ja erityisesti kokeneille käyttäjille osoitettu kunnioitus. Tällaisia piirteitä on havaittavissa myös pimeän verkon yhteisöissä (Jenkins, 2001; ks. myös Prichard et al., 2011; Holt et al., 2010). Oma alakulttuuri tarjoaa usein itsensä syrjäytyneiksi kokeville pedofiileille yhteisöllisyyttä, jota he eivät löydä laajemmasta yhteiskunnasta, joka tuomitsee

heidän kiinnostuksensa ja kriminalisoi heidän siihen kytkeytyvän toiminnan. Oma yhteisö ruokkii yksilöä loputtomalla määrällä tietoa ja aineistoa, joka on omiaan edistämään vääristynyttä sosiaalistumista rikollisuuteen ja normalisoimaan lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa (O'Halloran & Quayle, 2010). Yhteisen vihollisen jakaminen ja poliittiset kannanotot, esimerkiksi halu liittyä LGBTQ-liikkeeseen, edistävät edelleen vääristynyttä sosiaalistumista (Jenkins, 2001; Prichard et al., 2011).

Jenkinsin jalanjäljissä Holt et al. väittävät, että normatiivinen järjestys, joka koostuu käyttäytymissäännöistä, -normeista ja -käytännöistä, auttaa alakulttuurin jäseniä perustelemaan, jäsentämään ja toteuttamaan emotionaalisia ja seksuaalisia suhteita lapsiin sekä virtuaalisesti että tosielämässä (Holt et al., 2010). Syrjäytyminen valtavirrasta ja siitä seuraava tarve puolustaa poikkeavuutta ruokkivat alakulttuuria monin tavoin. Esimerkiksi pedofilian tuomitseminen edesauttaa perustelemaan alakulttuurin normatiivisia rajoja, kuten sitä, että seksuaalinen väkivalta on itse asiassa lasten edun mukaista tai että on tarpeen tehdä ero 'lapsirakkaiden' ja 'lapsen raiskaajien' välillä (Durkin & Bryant, 1999; Holt et al., 2010; O'Halloran & Quayle, 2010). Lisäksi yhteisöt tarjoavat turvallisen paikan keskustella seksuaalisista kiinnostuksen kohteista, kuten kiinnostuksesta tietyn ikäisiin lapsiin, tai lapsiin kohdistuvasta fyysisestä seksuaalisesta väkivallasta saatujen kokemusten jakamisesta (van der Bruggen & Blokland, 2021a).

Alakulttuurin jäsenet ovat myös huolissaan turvallisuudestaan verkossa ja sen ulkopuolella sekä oikeustoimista heitä vastaan. He neuvovatkin toisiaan siinä, miten parantaa anonymiteettiään ja miten lähestyä lapsia paljastumatta ja jäämättä kiinni tosielämässä (Holt et al., 2010).

5.3. Pimeän verkon yhteisöiden rikollisuutta ruokkiva luonne

Sosiaalisen oppimisen teoriaa on käytetty vuosikymmeniä ymmärtämään, miten rikollinen käyttäytyminen syntyy (Akers et al., 1979). Taustalla on oletus siitä, että sosiaalinen käyttäytyminen kehittyy suorassa ehdollistumisessa – eli tietyn käyttäytymismallin myönteisistä tai kielteisistä seurauksista – sekä toisten käyttäytymisen jäljittelystä (Bandura, 1989). Sosiaalisen oppimisen teoria valottaa, miten normatiivisen oppimisen ja 'kulttuuristen' vaikutusten

lisäksi useat oppimisprosessit (suora ja epäsuora differentiaalinen vahvistaminen, jäljittely ja differentiaaliassosiaatio) yhdessä ei-kulttuuristen rajoitteiden kanssa (kuten normatiivinen sosialisatio ympäröivän ympäristön käyttäytymissäntöihin) luovat ja ylläpitävät rikollista käytöstä (Akers, 1996).

Rikollisen käyttäytymisen merkittävimpiä vahvistajia ovat vertaisverkot, perhe ja muut sosiaaliset ryhmät. Rikollinen käyttäytyminen syntyy vuorovaikutuksessa näiden ryhmien kanssa: heidän toimintansa jäljittelystä, joka oikeuttaa ja ajan myötä vahvistaa jatkuvaa poikkeamista sosiaalisista normeista (Akers, 1996; Akers et al., 1979; Jensen & Akers, 2007). Tätä prosessia kutsutaan differentiaaliassosiaatioksi ja tällainen normatiivinen prosessi voi mahdollistaa rikollisen käyttäytymisen ympäröivän yhteiskunnan perusarvoista huolimatta (Jensen & Akers, 2007). Virtuaalisilla vertaisryhmillä voi olla yhtä suuri rooli tällaisissa oppimisprosessissa kuin fyysisen elämän vertaisryhmillä. Näin ollen myös pedofiilien pimeän verkon yhteisöissä voi esiintyä differentiaaliassosiaatiota (Miller & Morris, 2016).

Toinen näkökulma sosiaaliseen oppimiseen on Fortin et al. kuvaama sosiaalistumisen polku, jota henkilön täytyy kulkea oppiakseen pimeän verkon yhteisöjen lainalaisuudet (Fortin et al., 2018). Tutustuttuaan pimeän verkon yhteisöiden mahdollisuuksiin, tekijä alkaa luoda sosiaalisia suhteita, jos hän haluaa päästä käsiksi poikkeavampaan tai eksklusiivisempaan aineistoon (Westlake et al., 2017). Sosialisatio yhteisöihin onnistuu omaksumalla niiden käyttäytymissäännöt ja kommunikoimalla niiden jäsenten kanssa, esimerkiksi käyttämällä erilaisia avainsanoja ja virtuaalisia tiloja. Sosialisatian seurauksena rikollinen sitoutuu yhä enemmän virtuaaliyhteisöön ja hänen läsnäolonsa reaali maailmassa vähenee. Joissakin tapauksissa verkkosisälöt eivät riitä ja rikollinen päättää etsiä fyysistä kontaktia lapsiin (Fortin et al., 2018). Kuten aikaisemmin todettu, internetin luonne mahdollistaa fyysisen etäisyyden ottamisen virtuaaliin rikoksiin ja voi siten toimia lapsiin kohdistuvaa seksuaalista väkivaltaa neutralisoivana tekijänä (D'Ovidio et al., 2009; Rimer, 2017).

Sosiaalistumista on tutkittu jonkin verran pedofiilien yhteisöjä koskevissa tutkimuksissa, mutta pimeän verkon sosiaalista luonnetta ei ole juurikaan tarkasteltu systemaattisesti (Roberts & Hunt, 2012). Sosiaalisen disorganisaation teoriaa on käytetty korostamaan ympäröivän yhteisön organisaation merkitystä suhteessa rikollisuuden määrään. Järjestäytymätön yhteiskunta ei

kykene pitämään kiinni yhteisistä perusoikeuksista eikä ylläpitämään sosiaalista kontrollia. Seurauksena on rikoksen uhriksi joutumisen lisääntynyt vaara (Bursik, 1988).

Sampson ja Grovesin mukaan paikalliset ystävyysuhteet, yhteiseen toimintaan osallistuminen ja teini-ikäisten valvonnan aste sekä asuinpaikan vakaus, etninen heterogeisuus, perheiden hajoaminen ja kaupungistuminen ovat mahdollisia sosiaalisen disorganisaation tekijöitä (Lowenkamp et al., 2003; Sampson & Groves, 1989). Ei ole kaukaa haettavaa käyttää sosiaalisen disorganisaation teoriaa selittämään pimeän verkon rikollisen toiminnan mahdollistavaa luonnetta. Sen mahdollistama anonymiteetti vapauttaa ihmisen sosiaalisesta kontrollista ja ympäröivän yhteiskunnan valvonnan puuttuminen voi tarjota mahdollisuuden liukua yhä syvemmälle rikolliseen toimintaan (Monk et al., 2018).

Yhteenvedona voidaan todeta, että yhteisöllä on keskeinen merkitys lapsen kohdistuvan seksuaaliväkivallan ymmärtämisessä kyberympäristössä. Ne mahdollistavat yhteydenpidon muihin poikkeaviin henkilöihin ja siten esimerkiksi tiedon- ja CSAM:n vaihdoin. Nämä ryhmät antavat neuvoja rikosten tekemiseen ja samalla ne toimivat myös foorumeina rikollisen käyttäytymisen järjeistämiseksi sekä myönteisten näkemysten esittämiseksi rikollisista toimituksista. Verkkoyhteisöt toimivat siis differentiaaliassosiaation vahvistajina luomalla kriminogeenisia ympäristöjä, joissa voi oppia rikollista käyttäytymistä - käytännössä ilman kasvokkain tapahtuvaa kontaktia (D'Ovidio et al., 2009; Westlake et al., 2017).

6. Päätelmät

Tämä katsaus kokosi yhteen tutkimukseen perustuvan näkemyksen siitä, minkälaiselle seksuaaliväkivallalle lapset altistuvat verkkoympäristössä. Yhdistämällä pedofiilien seksuaalirikoksia koskevat selitykset ja perustelut sekä heidän verkkoyhteisöjen dynamiikan se lisäksi väitti, että pimeän verkon verkkoyhteisöt edistävät lapsen kohdistuvaa seksuaalista väkivaltaa kolmella tavalla.

Ensinnäkin, pimeän verkon yhteisöjen hierarkkinen rakenne edistää yhteisöön sitoutumista, koska toimintaan osallistuminen on usein edellytys siihen pääsylle (van der Bruggen & Blokland, 2020). Tämä myös ruokkii rikollisuutta, koska CSAM:n jakaminen on keino parantaa omaa asemaa yhteisön jäsenten keskuudessa. (Carr, 2007; Merdian, Wilson, et al., 2013). Pahimmassa tapauksessa tämä johtaa CSAM:n tuotantoon fyysisen seksuaaliväkivallan kautta tai 'capping':n avulla, joista jälkimmäinen tarkoittaa live-striimatun CSAM:n nauhoittamisesta ja editoinnista tuotettua materiaalia (Roberts & Hunt, 2012).

Toiseksi, useimmille pedofiileille pimeän verkon anonyymit yhteisöt ovat ainoa paikka, joissa he voivat turvallisesti olla yhteydessä kaltaistensa kanssa. Nämä yhteisöt ovat jo määritelmänsä mukaankin yhteiskuntamme pimeällä puolella ja niiden olemassaolon avain on pysyminen sosiaalisen valvonnan ulottumattomissa (Monk et al., 2018). Anonyymeistä yhteisöistään yksittäiset rikosentekijät etsivät ja löytävät neuvoja miten pysyä nimettömänä, mutta myös miten he voisivat ottaa yhteyttä lapsiin tämän paljastumatta ja kohdistaa heihin fyysistä seksuaaliväkivaltaa. Toisaalta virtuaalinen tila antaa myös mahdollisuuden luoda vaikutelman siitä, että verkossa tapahtuvan seksuaalisen väkivallan uhrit eivät olekaan oikeita lapsia vaan pelkkiä kuvia (Bartels et al., 2019; Wilson & Jones, 2008).

Kolmanneksi, yhteydenpito vertaisiin, joilla on samanlaisia kognitiivisia vääristymiä, jotka tukevat (Howitt & Sheldon, 2007), oikeuttavat tai neutralisoivat (O'Halloran & Quayle, 2010) lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa, luo vaikutelman siitä, että pedofilia on paljon yleisempää ja normaalimpaa kuin se oikeastaan onkaan (M. de Young, 1988). Nämä ovat kaikki tapoja, jotka normalisoivat ja edesauttavat lapsen kohdistuvaa seksuaalista väkivaltaa.

Pimeän verkon ja pimeässä verkossa toimivien yhteisöjen roolin tunnistaminen lapseen kohdistuvan seksuaalisen väkivallan edistämässä on ensiarvoisen tärkeää. Tällaiset teot eivät automaattisesti ole yksittäisiä tai satunnaisia vaan niiden taustalla on usein tekijöiden yhteisö, joka vahvistaa rikollisia käyttäytymistäipumuksia, tarjoaa ohjeita ja neuvoja rikollisen toiminnan harjoittamiselle ja eri tavoin lievittää tästä seuraavia syyllisyyden tunteita. Monissa tapauksissa kysymys on vahvasti järjestäytyneestä rikollisesta toiminnasta. Tällöin myös rikostorjunnan tulee olla vahvasti järjestäytynyttä.

Lähteet

Abel, G. G., Gore, D. K., Holland, C. L., Camps, N., Becker, J. V., & Rathner, J. (1989). The Measurement of the Cognitive Distortions of Child Molesters. *Annals of Sex Research*, 2, 135–152.

Akers, R. L. (1996). Is Differential Association/Social Learning Cultural Deviance Theory? *Criminology*, 34(2), 229–248.

Akers, R. L., Krohn, M. D., Lanza-Kaduce, L., & Radosevich, M. (1979). Social Learning and Deviant Behavior: A Specific Test of a General Theory. *American Sociological Review*, 44(4), 636–655.

Alexy, E. M., Burgess, A. W., & Baker, T. (2005). Internet Offenders: Traders, Travelers, and Combination Trader-Travelers. *Journal of Interpersonal Violence*, 20(7), 804–812.

American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, DSM-5* (Fifth edition). American Psychiatric Association.

Ariely, D., & Loewenstein, G. (2006). The Heat of the Moment: The Effect of Sexual Arousal on Sexual Decision Making. *Journal of Behavioral Decision Making*, 19(2), 87–98.

Armstrong, J., & Mellor, D. (2016). Internet Child Pornography Offenders: An Examination of Attachment and Intimacy Deficits. *Legal and Criminological Psychology*, 21, 41–55.

Babchishin, K. M., Hanson, R. K., & Hermann, C. A. (2011). The Characteristics of Online Sex Offenders: A Meta-Analysis. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment*, 23(1), 92–123.

Babchishin, K. M., Hanson, R. K., & VanZuylen, H. (2015). Online Child Pornography Offenders are Different: A Meta-analysis of the Characteristics of Online and Offline Sex Offenders Against Children. *Archives of Sexual Behavior*, 44(1), 45–66.

Babchishin, K. M., Merdian, H. L., Bartels, R. M., & Perkins, D. (2018). Child Sexual Exploitation Materials Offenders: A Review. *European Psychologist, 23*(2), 130–143.

Bandura, A. (1989). Social Cognitive Theory. In R. Vasta (Ed.), *Annals of Child Development: A Research Annual. Vol. 6, Six Theories of Child Development: Revised Formulations and Current Issues* (pp. 1–61). JAI Press.

Bartels, R. M., Lehmann, R. J. B., & Thornton, D. (2019). Validating the Utility of the Wilson Sex Fantasy Questionnaire With Men Who Have Sexually Offended Against Children. *Frontiers in Psychiatry, 10*, 206.

Bartels, R. M., & Merdian, H. L. (2016). The Implicit Theories of Child Sexual Exploitation Material Users: An Initial Conceptualization. *Aggression and Violent Behavior, 26*, 16–25.

Beech, A. R., Elliott, I. A., Birgden, A., & Findlater, D. (2008). The Internet and Child Sexual Offending: A Criminological Review. *Aggression and Violent Behavior, 13*, 216–228.

Belanger, A. J., Belcher, A., Bernhard, L., Birnbaum, H. J., Copenhafer, D., D'Agostino, R. B., Dill, D. L., Gould, R. B., Groth, A. N., Guio, J. J., Guio, M. V., Jones, R., Kelley, S., Knecht, R., Lawless, D., McCann, M., McCausland, M. P., McClure, F., Montan, C., ... Young, R. T. (1984). Typology of Sex Rings Exploiting Children. In A. W. Burgess & A. W. Burgess (Eds.), *Child Pornography and Sex Rings* (pp. 51–81). Lexington Books.

Blagden, N. J., Mann, R., Webster, S., Lee, R., & Williams, F. (2018). “It’s Not Something I Chose You Know”: Making Sense of Pedophiles’ Sexual Interest in Children and the Impact on Their Psychosexual Identity. *Sexual Abuse, 30*(61), 729–754.

Blanchard, R., Kuban, M. E., Klassen, P., Dickey, R., Christensen, B. K., Cantor, J. M., & Blak, T. (2003). Self-Reported Head Injuries Before and After Age 13 in Pedophilic and Nonpedophilic Men Referred for Clinical Assessment. *Archives of Sexual Behavior, 32*(6), 573–581.

- Bourke, M. L., & Hernandez, A. E. (2009). The 'Butner Study' Redux: A Report of the Incidence of Hands-on Child Victimization by Child Pornography Offenders. *Journal of Family Violence, 24*(3), 183–191.
- Broome, L. J., Izura, C., & Lorenzo-Dus, N. (2018). A Systematic Review of Fantasy Driven vs. Contact Driven Internetinitiated Dexual Offences: Discrete or Overlapping Typologies? *Child Abuse and Neglect, 79*, 434–444.
- Brown, R., Napier, S., & Smith, R. G. (2020). Australians Who View Live Streaming of Child Sexual Abuse: An Analysis of Financial Transactions. *Trends & Issues in Crime and Criminal Justice, 589*.
- Bundeskriminalamt. (2021). *Festnahmen von mutmaßlich Verantwortlichen und Mitgliedern der kinderpornografischen Darknetplattform „BOYSTOWN“ und Abschaltung dieser Plattform.*
- Bursik, R. J. (1988). Social Disorganization and Theories of Crime and Delinquency: Problems and Prospects. *Criminology, 26*(4), 519–552.
- Buschman, J., Wilcox, D., Krapohl, D., Oelrich, M., & Hackett, S. (2010). Cybersex offender risk assessment. An explorative study. *Journal of Sexual Aggression, 16*(2), 197–209.
- Camperio Ciani, A. S., Scarpazza, C., Covelli, V., & Battaglia, U. (2019). Profiling Acquired Pedophilic Behavior: Retrospective Analysis of 66 Italian Forensic Cases of Pedophilia. *International Journal of Law and Psychiatry, 67*, 1–9.
- Cantor, J. M., Blanchard, R., Christensen, B. K., Dickey, R., Klassen, P., Beckstead, A. L., Blak, T., & Kuban, M. E. (2004). Intelligence, Memory, and Handedness in Pedophilia. *Neuropsychology, 18*(1), 3–14.
- Cantor, J. M., Kabani, N., Christensen, B. K., Zipursky, R. B., Barbaree, H. E., Dickey, R., Klassen, P., Mikulis, D. J., Kuban, M. E., Blak, T., Richards, B. A., Hanratty, M. K., & Blanchard, R. (2008). Cerebral White Matter Deficiencies in Pedophilic Men. *Journal of Psychiatric Research, 42*(3), 167–183.

Carr, A. (2007). *Internet Censorship Offending: A Preliminary Analysis of the Social and Behavioural Patterns of Offences*. Bond University.

Cubitt, T., Napier, S., & Brown, R. (2021). Predicting Prolific Live Streaming of Child Sexual Abuse. *Trends & Issues in Crime and Criminal Justice*, 634.

de Young, M. (1988). The Indignant Page: Techniques of Neutralization in the Publications of Pedophile Organizations. *Child Abuse and Neglect*, 12(4), 583–591.

de Young, M. (1989). The World According to NAMBLA: Accounting for Deviance. *The Journal of Sociology & Social Welfare*, 16(1), 111–126.

Doshi, S. M., Zanzrukia, K., & Kumar, L. (2018). Paraphilic Infantilism, Diaperism and Pedophilia: A Review. *Journal of Forensic and Legal Medicine*, 58, 12–15.

D'Ovidio, R., Mitman, T., El-Burki, I. J., & Shumar, W. (2009). Adult-Child Sex Advocacy Websites as Social Learning Environments: A Content Analysis. *International Journal of Cyber Criminology*, 3(1), 421–440.

Durkin, K. F., & Bryant, C. D. (1995). 'Log on to Sex': Some Notes on the Carnal Computer and Erotic Cyberspace as an Emerging Research Frontier. *Deviant Behavior*, 16(3), 179–200.

Durkin, K. F., & Bryant, C. D. (1999). Propagandizing Pederasty: A Thematic Analysis of the On-Line Exculpatory Accounts of Unrepentant Pedophiles. *Deviant Behavior*, 20(2), 103–127.

Dyshniku, F., Murray, M. E., Fazio, R. L., Lykins, A. D., & Cantor, J. M. (2015). Minor Physical Anomalies as a Window into the Prenatal Origins of Pedophilia. *Archives of Sexual Behavior*, 44(8), 2151–2159.

ECPAT International. (2016). *Terminology Guidelines for the Protection of Children from Sexual Exploitation and Sexual Abuse*. Adopted by the Interagency Working Group in Luxembourg, 28 January 2016.

ECPAT International. (2020). *Summary Paper on Online Child Sexual Exploitation*.

Eke, A. W., Seto, M. C., & Williams, J. (2011). Examining the Criminal History and Future Offending of Child Pornography Offenders: An Extended Prospective Follow-up Study. *Law and Human Behavior, 35*(6), 466–478.

Elliott, I. A., Beech, A. R., & Mandeville-Norden, R. (2013). The Psychological Profiles of Internet, Contact, and Mixed Internet/Contact Sex Offenders. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment, 25*(1), 3–20.

Elliott, I. A., Beech, A. R., Mandeville-Norden, R., & Hayes, E. (2009). Psychological Profiles of Internet Sexual Offenders: Comparisons with Contact Sexual Offenders. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment, 21*(1), 76–92.

End Violence Against Children. (2019). *Keeping the Promise: Ending Violence Against Children by 2030*.

End Violence Against Children, & UNICEF. (2020). *Action to End Child Sexual Abuse and Exploitation: A Review of the Evidence: 2020*.

End Violence Against Children, & UNICEF. (2021). *Ending Online Child Sexual Exploitation and Abuse: Lessons Learned and Promising Practices in Low- and Middle-Income Countries*.

Europol. (2020a). *Exploiting Isolation: Offenders and Victims of Online Child Sexual Abuse During the COVID-19 Pandemic*.

Europol. (2020b). *Internet Organized Crime Threat Assessment (IOCTA)*.

Europol. (2021). *4 Arrested in Takedown of a Dark Web Child Abuse Platform with some Half Million Users*.

Fazio, R. L., Lykins, A. D., & Cantor, J. M. (2014). Elevated Rates of Atypical Handedness in Paedophilia: Theory and Implications. *Laterality: Asymmetries of Body, Brain and Cognition, 19*(6), 690–704.

Fortin, F., Paquette, S., & Dupont, B. (2018). From Online to Offline Sexual Offending: Episodes and Obstacles. *Aggression and Violent Behavior, 39*, 33–41.

Gannon, T. A. (2009). Current Cognitive Distortion Theory and Research: An Internalist Approach to Cognition. *Journal of Sexual Aggression, 15*, 225–246.

Gupta, A., Kumaraguru, P., & Sureka, A. (2012). *Characterizing Pedophile Conversations on the Internet using Online Grooming*. Precog. <https://arxiv.org/pdf/1208.4324.pdf>

Hamlin, J. E. (1988). The Misplaced Role of Rational Choice in Neutralization Theory. *Criminology, 26*(3), 425–438.

Hartman, C. R., Burgess, A. W., & Lanning, K. V. (1984). Typology of Collectors. In A. W. Burgess (Ed.), *Child Pornography and Sex Rings* (pp. 93–109). Lexington Books.

Henshaw, M., Ogloff, J. R. P., & Clough, J. A. (2017). Looking Beyond the Screen: A Critical Review of the Literature on the Online Child Pornography Offender. *Sexual Abuse, 29*(5), 416–445.

Holt, T. J., Blevins, K. R., & Burkert, N. (2010). Considering the Pedophile Subculture Online. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment, 22*(1), 3–24.

Howitt, D., & Sheldon, K. (2007). The Role of Cognitive Distortions in Paedophilic Offending: Internet and Contact Offenders Compared. *Psychology, Crime & Law, 13*(5), 469–486.

Huikuri, S. (2022). *Peer-Support of Child Sexual Abusers in Darknet Online Communities*. Protect Children. https://suojellaanlapsia.fi/wp-content/uploads/2022/05/Darknet-Online-Communities-of-Child-Sexual-Abusers_Reinforcing-and-Rationalizing-Offending-Behavior-1.pdf

Insoll, T., Ovaska, A. K., Nurmi, J., Aaltonen, M., & Vaaranen-Valkonen, N. (2022). Risk Factors for Child Sexual Abuse Material Users Contacting Children Online: Results of an Anonymous Multilingual Survey on the Dark Web. *Journal of Online Trust and Safety*, 1–24.

Insoll, T., Ovaska, A., & Vaaranen-Valkonen, N. (2021). *CSAM Users in the Dark Web: Protecting Children through Prevention*. Suojellaan Lapsia ry.

International Centre for Missing & Exploited Children. (2018). *Model Law: Child Sexual Abuse Material: Model Legislation & Global Review*.

INTERPOL. (2020). *Threats and Trends: Child Sexual Exploitation and Abuse, COVID-19 Impact*.

Jenkins, P. (2001). *Beyond Tolerance: Child Pornography on the Internet*. New York University Press.

Jensen, G. F., & Akers, R. L. (2007). 'Taking Social Learning Global': Micro-Macro Transitions in Criminological Theory. In R. L. Akers & G. F. Jensen (Eds.), *Social Learning Theory and the Explanation of Crime* (pp. 9–38). Transaction Publishers.

Krone, T. (2004a). A Typology of Online Child Pornography Offending. *Trends & Issues in Crime and Criminal Justice*, 279, 1–6.

Krone, T. (2004b). A Typology of Online Child Pornography Offending. *Trends & Issues in Crime and Criminal Justice*, 279, 1–6.

Lanning, K. V. (1984). Collectors. In A. W. Burgess (Ed.), *Child Pornography and Sex Rings* (pp. 83–92). Lexington Books.

Lanning, K. V. (2010). *Child Molesters: A Behavioral Analysis. For Professionals Investigating the Sexual Exploitation of Children*. National Center for Missing and Exploited Children.

Leclerc, B., & Wortley, R. (2014). The Reasoning Criminal: Twenty-five Years on. In B. Leclerc & Wortley, Richard (Eds.), *Cognition and Crime: Offender Decision Making and Script Analyses* (pp. 1–11). Routledge.

Long, M. L., Alison, L. A., & McManus, M. A. (2012). Child Pornography and Likelihood of Contact Abuse: A Comparison Between Contact Child Sexual Offenders and Noncontact Offenders. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment*, 25(4), 370–395.

Lorenzo-Dus, N., & Izura, C. (2017). “cause ur special”: Understanding Trust and Complimenting behaviour in Online Grooming Discourse. *Journal of Pragmatics*, 112, 68–82.

Lowenkamp, C. T., Cullen, F. T., & Pratt, T. C. (2003). Replicating Sampson and Groves’s Test of Social Disorganization Theory: Revisiting a Criminological Classic. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 40(4), 351–373.

Macdonald, M., & Frank, R. (2017). The Network Structure of Malware Development, Deployment and Distribution. *Global Crime*, 18(1), 49–69.

Malesky, L. A., Jr, & Ennis, L. (2004). Supportive Distortions: An Analysis of Posts on a Pedophile Internet Message Board. *Journal of Addictions & Offender Counseling*, 24(2), 92–100.

McCarthy, J. A. (2010). Internet Sexual Activity: A Comparison Between Contact and Non-contact Child Pornography Offenders. *Journal of Sexual Aggression*, 16(2), 181–195.

McManus, M. A., Almond, L., Cubbon, B., Boulton, L., & Mears, I. (2016). Exploring the Online Communicative Themes of Child Sex Offenders. *Journal of Investigative Psychology and Offender Profiling*, 13, 166–179.

McManus, M. A., Long, M. L., Alison, L. A., & Almond, L. (2015). Factors Associated with Contact Child Sexual Abuse in a Sample of Indecent Image Offenders. *Journal of Sexual Aggression*, 21(3), 368–384.

Merdian, H. L., Curtis, C., Thakker, J., Wilson, N., & Boer, D. P. (2013). The Three Dimensions of Online Child Pornography Offending. *Journal of Sexual Aggression*, 19(1), 121–132.

Merdian, H. L., Wilson, N., Thakker, J., Curtis, C., & Boer, D. P. (2013). 'So Why Did You Do It?': Explanations Provided by Child Pornography Offenders. *Sexual Offender Treatment*, 8(1).

Miller, B., & Morris, R. G. (2016). Virtual Peer Effects in Social Learning Theory. *Crime and Delinquency*, 62(12), 1543–1569.

Moffitt, T. E. (2018). Male Antisocial Behaviour in Adolescence and Beyond. *Nature Human Behavior*, 2(3), 177–186.

Monk, B., Mitchell, J., Frank, R., & Davies, G. (2018). Uncovering Tor: An Examination of the Network Structure. *Security and Communication Networks*.

Morgan, S., & Lambie, I. (2019). Understanding Men Who Access Sexualised Images of Children: Exploratory Interviews with Offenders. *Journal of Sexual Aggression*, 25(1), 60–73.

Motoyama, M., McCoy, D., Levchenko, K., Savage, S., & Voelker, G. M. (2011). *An Analysis of Underground Forums*. 71–80.

Napier, S., Teunissen, C., & Boxall, H. (2021). How Do Child Sexual Abuse Live Streaming Offenders Access Victims? *Trends & Issues in Crime and Criminal Justice*, 642.

Ó Ciardha, C., & Ward, T. (2013). Theories of Cognitive Distortions in Sexual Offending: What the Current Research Tells Us. *Trauma, Violence, and Abuse*, 14(1), 5–21.

O'Connell, R. (2000a). Child Sex Iconography: Iconic Narratives of Child Sex Myths. In C. von Feilitzen & U. Carlsson (Eds.), *Children in the New Media Landscape* (pp. 211–232). The UNESCO International Clearinghouse on Children and Violence on the Screen.

O'Connell, R. (2000b). Paedophile Information Networks in Cyberspace. In C. von Feilitzen & U. Carlsson (Eds.), *Children in the New Media Landscape* (pp. 207–210). The UNESCO International Clearinghouse on Children and Violence on the Screen.

O'Connell, R. (2001). Paedophiles Networking on the Internet. In C. A. Arnaldo (Ed.), *Child Abuse on the Internet: Ending the Silence* (pp. 65–80). Berghahn Books.

O'Halloran, E., & Quayle, E. (2010). A Content Analysis of a “Boy Love” Support Forum: Revisiting Durkin and Bryant. *Journal of Social Aggression*, 16(1), 71–85.

Owens, J. N., Eakin, J. D., Hoffer, T., Muirhead, Y., & Shelton, J. L. E. (2016). Investigative Aspects of Crossover Offending from a Sample of FBI Online Child Sexual Exploitation Cases. *Aggression and Violent Behavior*, 30, 3–14.

Paquette, S., & Cortoni, F. (2020). Offense-Supportive Cognitions Expressed by Men Who Use Internet to Sexually Exploit Children: A Thematic Analysis. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 00(00), 1–23.

Prichard, J., Watters, P. A., & Spiranovic, C. (2011). Internet Subcultures and Pathways to the Use of Child Pornography. *Computer Law and Security Review*, 27(6), 585–600.

Quinn, J. F., & Forsyth, C. J. (2013). Red Light Districts on Blue Screens: A Typology for Understanding the Evolution of Deviant Communities on the Internet. *Deviant Behavior*, 34, 579–585.

Rimer, J. R. (2017). Internet Sexual Offending from an Anthropological Perspective: Analysing Offender Perceptions of Online Spaces. *Journal of Sexual Aggression*, 23(1), 33–45.

Roberts, J. W., & Hunt, S. A. (2012). Social Control in a Sexually Deviant Cybercommunity: A Cappers' Code of Conduct. *Deviant Behavior*, 33(10), 757–773.

Sampson, R. J., & Groves, W. B. (1989). Community Structure and Crime: Testing Social-Disorganization Theory. *The American Journal of Sociology*, 94(4), 774–802.

Santtila, P., Antfolk, J., Råfså, A., Hartwig, M., Sariola, H., Sandnabba, N. K., & Mokros, A. (2015). Men's Sexual Interest in Children: One-Year Incidence and Correlates in a Population-Based Sample of Finnish Male Twins. *Journal of Child Sexual Abuse, 24*(2), 115–134.

Scott, M. B., & Lyman, S. M. (1968). Accounts. *American Sociological Review, 33*(1), 46–62.

Seto, M. C. (2013). *Internet Sex Offenders*. American Psychological Association.

Seto, M. C. (2018). *Pedophilia and Sexual Offending Against Children: Theory, Assessment, and Intervention* (Second Edition). American Psychological Association.

Seto, M. C., Cantor, J. M., & Blanchard, R. (2006). Child Pornography Offenses Are a Valid Diagnostic Indicator of Pedophilia. *Journal of Abnormal Psychology, 115*(3), 610–615.

Seto, M. C., & Lalumière, M. L. (2010). What Is So Special About Male Adolescent Sexual Offending? A Review and Test of Explanations Through Meta-Analysis. *Psychological Bulletin, 136*(4), 526–575.

Sheldon, K. (2011). What We Know About Men Who Download Child Abuse Images. *The British Journal of Forensic Practice, 13*(4), 221.234.

Shelton, J. L. E., Eakin, J. D., Hoffer, T., Muirhead, Y., & Owens, J. N. (2016). Online Child Sexual Exploitation: An Investigative Analysis of Offender Characteristics and Offending Behavior. *Aggression and Violent Behavior, 30*, 15–23.

Soldino, V., Merdian, H. L., Bartels, R. M., & Bradshaw, H. K. (2020). Implicit Theories of Child Sexual Exploitation Material Offenders: Cross-Cultural Validation of Interview Findings. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology, 64*(4), 315–334.

Steel, C. M. S., Newman, E., O'Rourke, S., & Quayle, E. (2020). A Systematic Review of Cognitive Distortions in Online Child Sexual Exploitation Material Offenders. *Aggression and Violent Behavior, 51*, 1–10.

Stoltenborgh, M., Van IJzendoorn, M. H., Euser, E. M., & Bakermans-Kranenburg, M. J. (2011). A Global Perspective on Child Sexual Abuse: Meta-Analysis of Prevalence Around the World. *Child Maltreatment, 16*(2), 79–101.

Sykes, G. M., & Matza, D. (1957). Techniques of Neutralization: A Theory of Delinquency. *American Sociological Review, 22*(6), 664–670.

Szumski, F., Bartels, R. M., Beech, A. R., & Fisher, D. (2018). Distorted Cognition Related to Male Sexual Offending: The Multi-Mechanism Theory of Cognitive Distortions (MMT-CD). *Aggression and Violent Behavior, 29*, 139–151.

torproject.org. (2022). torproject.org

United Nations. (2022). *Sustainable Development Goals*. <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>

United Nations Treaty Series. (2022). *Status of Treaties*. Multilateral Treaties Deposited with the Secretary-General. https://treaties.un.org/Pages/ParticipationStatus.aspx?clang=_en

van der Bruggen, M., & Blokland, A. (2020). A Crime Script Analysis of Child Sexual Exploitation Material Fora on the Darkweb. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment, 1*–25.

van der Bruggen, M., & Blokland, A. (2021a). Child Sexual Exploitation Communities on the Darkweb: How Organized Are They? In M. Weulen Kranenborg & R. Leukfeldt (Eds.), *Cybercrime in Context: The Human Factor in Victimization, Offending, and Policing* (pp. 259–280). Springer.

van der Bruggen, M., & Blokland, A. (2021b). Profiling Darkweb Child Sexual Exploitation Material Forum Members Using Longitudinal Posting History Data. *Social Science Computer Review, 1*–27.

Ward, T. (2000). Sexual Offenders' Cognitive Distortions as Implicit theories. *Aggression and Violent Behavior, 5*(5), 491–507.

Ward, T., & Keenan, T. (1999). Child Molesters' Implicit Theories. *Journal of Interpersonal Violence, 14*(8), 821–838.

Webb, L., Craissatti, J., & Keen, S. (2007). Characteristics of Internet Child Pornography Offenders: A Comparison with Child Molesters. *Sexual Abuse, 19*(4), 449–465.

Westlake, B., Bouchard, M., & Richard, F. (2017). Assessing the Validity of Automated Webcrawlers as Data Collection Tools to Investigate Online Child Sexual Exploitation. *Sexual Abuse, 29*(7), 685–708.

Wilson, D., & Jones, T. (2008). 'In My Own World': A Case Study of a Paedophile's Thinking and Doing and His Use of the Internet. *The Howard Journal of Crime and Justice, 47*(2), 107–120.

Wolak, J., Mitchell, K. J., & Finkelhor, D. (2003). *Internet Sex Crimes Against Minors: The Response of Law Enforcement*. National Center for Missing and Exploited Children.

World Health Organization. (2018). *ICD-11, International Classification of Diseases for Mortality and Morbidity Statistics: Reference Guide* (Eleventh Revision). WHO.

Young, K. (2008). Understanding Sexually Deviant Online Behavior from an Addiction Perspective. *International Journal of Cyber Criminology, 2*(1), 298–307.

Pimeän verkon pimeimmän puolen - pedofiilien verkkoyhteisöjen – toimintamallien ymmärtäminen on yksi keino, jolla voimme edistää lapsen kohdistuvan seksuaalisen väkivallan torjuntaa ja suojella lapsia. Pimeän verkon yhteisöt tulevat ja menevät, mutta niiden peruslogiikka pysyy samana: niiden käyttäjät etsivät ja löytävät lapsen kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa kuvaavaa materiaalia sekä luovat kontakteja toinen toisiinsa. Pimeässä verkossa toimivat pedofiilit jakavat usein samankaltaisia kognitiivisia vääristymiä ja heidän virtuaaliset yhteisönsä toimivat paikkoina, joissa he aktiivisesti myös vaalivat ja edistävät normien vastaista käyttäytymistään. Yhdistämällä pedofiilien perustelut rikoksilleen ja tavat, joilla verkkoyhteisöt vastaavat yhteiskunnan ulkopuolella toimivien tahojen rikollisiin tarpeisiin, tämä katsaus vahvistaa lapsen kohdistuvien seksuaalirikosten ehkäisemistä ja tutkintaa.

Tämä tutkimuksen on rahoittanut End Violence osana ReDirection-hanketta, jota johtaa Suojellaan Lapsia ry.

